

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

**Nemocenské pojištění s důrazem na vybranou
skupinu osob**

Petra Vyšatová

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Petra Vyšatová

Podnikání a administrativa

Název práce

Nemocenské pojištění s důrazem na vybranou skupinu osob

Název anglicky

Sickness insurance with an emphasis on a selected group of people

Cíle práce

Hlavním cílem práce je provést rozbor dopadů legislativních změn na nemocenské pojištění OSVČ.

Dílčí cíle:

- uvést čtenáře do dané problematiky (charakteristika základních pojmů týkajících se nemocenského pojištění OSVČ)
- zhodnotit, zda jsou provedené změny efektivní v boji proti zneužívání nemocenských dávek

Metodika

Analýza a syntéza právních předpisů (zákonu o nemocenském pojištění)

Analýza dokumentů

Metoda desk research

Údaje potřebné pro zodpovězení daných cílů budou získány sekundární analýzou a syntézou dat

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Doporučené zdroje informací

GREGOROVÁ, Zdeňka, GALVAS, Milan. Sociální zabezpečení. 2. aktualizované a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 280 s. ISBN 80-723-9176-3

KREBS, Vojtěch a kolektiv. Sociální politika. 4. přepracované a aktualizované vydání. Praha: ASPI, 2007, 503 s. ISBN 978-80-7357-276-1

KRUTSKÁ, Jana. Vývoj dočasné pracovní neschopnosti od účinnosti zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, Národní pojištění. 10/2012, s. 9 ISSN 0323-2395

PŘIB, Jan. Nemocenské pojištění v praxi k 1. 1. 2009. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, 2008, 208 s. ISBN 978-80-247-1969-6

TRÖSTER, Petr a kol. Právo sociálního zabezpečení. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 422 s. ISBN 978-80-7400-322-6

VOSTATEK, Jaroslav. Sociální a soukromé pojištění. 1. vydání. Praha: Codex Bohemia, 1996, 601 s. ISBN 80-859-6321-3

www.cssz.cz

www.mpsv.cz

Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, v platném znění

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, v platném znění

ŽENÍŠKOVÁ, Marta. Pojistné na sociální zabezpečení s komentářem a příklady k 1. 1. 2010. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2010, 143 s. ISBN 978-80-7263-579-5

ŽENÍŠKOVÁ, Marta, PŘIB, Jan. Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady od 1. 1. 2012. 5. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2012, 279 s. ISBN 978-80-7263-725-6

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

JUDr. Ing. Renata Korcová

Elektronicky schváleno dne 10. 9. 2014

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Nemocenské pojištění s důrazem na vybranou skupinu osob" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 16. 3. 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí bakalářské práce JUDr. Ing. Renatě Korcové za odborné konzultace, které mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce. Poděkování patří také vedoucímu oddělení OSVČ Okresní správy sociálního zabezpečení v Havlíčkově Brodě Lukášovi Hrabcovi za poskytnuté informace.

Nemocenské pojištění s důrazem na vybranou skupinu osob

Sickness insurance with an emphasis on a selected group of people

Souhrn

Bakalářská práce je zaměřena na téma Nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných. První část práce poukazuje na všeobecné pojmy, ze kterých nemocenské pojištění v České republice vychází. Především se zabývá systémem nemocenského pojištění a jeho právní úpravou, ale také osobami samostatně výdělečně činnými a jejich povinnostmi. Podrobně jsou zde vymezeny jednotlivé základní pojmy týkající se nemocenského pojištění, konkrétní charakteristika nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných a jednotlivých dávek plynoucích z tohoto pojištění. Druhá část práce zobrazuje vývoj nemocensky pojištěných osob samostatně výdělečně činných či redukčních hranic. Především se ale zabývá rozhovorem s pracovníkem okresní správy sociálního zabezpečení. Na základě tohoto rozhovoru jsou zvoleny dvě fiktivní osoby, na kterých je provedena analýza týkající se výpočtu výše nemocenské za uvedené období. Získané výsledky z tohoto výpočtu jsou následně zhodnoceny.

Summary

This bachelor thesis is focused on the Sickness insurance for self-employed persons. The first part is focused on general concepts which sickness insurance is based in the Czech Republic. Mainly engaged in the system of sickness insurance

and its legislation but also self-employed persons and their duties. Each of the basic concepts related to sickness insurance are defined in detail, the specific characteristics of the sickness insurance for self-employed persons and individual benefits resulting from this insurance. The second part shows the development of insured self-employed persons or reduction limits. Primarily includes a conversation with an employee of the district social security administration. On the basis of this interview two fictitious people are selected and an analysis concerning the calculation of sickness benefit for that period is done. The results of this calculation are subsequently evaluated.

Klíčová slova:

nemocenské pojištění, osoba samostatně výdělečně činná, samostatná výdělečná činnost, správa sociálního zabezpečení, nemocenské, dočasná pracovní neschopnost, peněžitá pomoc v mateřství, podpůrčí doba, ochranná lhůta, rozhodné období, vyměřovací základ

Keywords:

sickness insurance, self-employed person, self-employment, social security, sickness benefit, sick leave, maternity benefit, support period, protective period, decisive period, assessment base

OBSAH

1	Úvod	11
2	Cíl práce a metodika	12
2.1	Cíl práce	12
2.2	Metodika práce.....	12
3	Teoretická východiska	14
3.1	Sociální zabezpečení	14
3.1.1	Sociální pojištění.....	14
3.1.2	Státní sociální podpora.....	15
3.1.3	Sociální pomoc	15
3.2	Nemocenské pojištění	16
3.2.1	Zásadní změny provedené v nemocenském pojištění od roku 2009	17
3.3	Osoba samostatně výdělečně činná.....	18
3.4	Základní pojmy v nemocenském pojištění	21
4	Nemocenské pojištění u osob samostatně výdělečně činných	25
4.1.1	Místní příslušnost.....	25
4.1.2	Vznik a zánik účasti osob samostatně výdělečně činných na nemocenském pojištění	26
4.1.3	Povinnosti osob samostatně výdělečně činných v nemocenském pojištění.....	26
4.2	Dávky nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných	28
4.2.1	Nemocenské.....	29
4.2.2	Peněžitá pomoc v mateřství	30
4.2.3	Vyměřovací základ a pojistné na nemocenské pojištění	31
4.2.4	Výše dávek.....	32

5 Praktické aspekty	33
5.1 Rozhovor s pracovníkem okresní správy sociálního zabezpečení.....	34
5.2 Výpočet nemocenské dávky	38
5.2.1 Nemocenská dávka u zaměstnanců.....	40
5.2.2 Nemocenská dávka u osob samostatně výdělečně činných	42
5.3 Zhodnocení nemocenské dávky u zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných	44
6 Návrhy a doporučení	45
7 Závěr	46
8 Seznam použitých zdrojů	48
9 Přílohy	50
Příloha 1 Oznámení o zahájení (opětovném zahájení) SVČ.....	50
Příloha 2 Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2014.....	52
Příloha 3 Oznámení OSVČ o ukončení výkonu SVČ.....	54
Příloha 4 Odhláška z nemocenského pojištění.....	54
Příloha 5 Přihláška k dobrovolné účasti na nemocenském pojištění OSVČ.....	55
Příloha 6 Žádost o peněžitou pomoc v mateřství.....	56
Příloha 7 Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti.....	57
Příloha 8 Rozhodnutí o potřebě ošetřování (péče).....	58

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Statistika nemocenského pojištění OSVČ v letech 2010-2013.....	33
Tabulka 2: Ukazatelé pracovní neschopnosti v letech 2010-2014.....	34

Tabulka 3: Přehled redukčních hranic v letech 2010 – 2015	39
Tabulka 4: Redukční hranice průměrného hodinového výdělku	40
Tabulka 5: Kalendářní dny v lednu 2014 (zaměstnanci)	41
Tabulka 6: Kalendářní dny v únoru a březnu 2014 (zaměstnanci)	41
Tabulka 7: Kalendářní dny v lednu 2014 (OSVČ)	43
Tabulka 8: Kalendářní dny v únoru a březnu 2014 (OSVČ)	43

1 Úvod

Tématem bakalářské práce bylo zvoleno Nemocenské pojištění s důrazem na vybranou skupinu osob. Především zde bude zaměřeno na osoby samostatně výdělečně činné (dále jen „OSVČ“), ale v praktické části se objeví i zmínka o nemocenském pojištění zaměstnanců.

Práce je tvořena teoretickou a praktickou částí. Teoretická část je rozdělena na dvě kapitoly. První kapitola je zaměřena na teoretická východiska. Zabývá se především všeobecnými podmínkami a komponenty, ze kterých nemocenské pojištění vychází. Je zde vymezena i právní úprava tohoto pojištění, zásadní změny, který byly doposud provedeny a důležité pojmy vyskytující se v tomto tématu. Jelikož je práce zaměřena na OSVČ, nechybí zde ani vysvětlení tohoto pojmu a jeho právní úprava. Druhá kapitola se věnuje charakteristice zvoleného subjektu, tzn. nemocenskému pojištění OSVČ. Jsou zde nastíněny dávky nemocenského pojištění, které mohou OSVČ pobírat. Tyto dávky jsou podrobně rozebrány (např. podpůrčí doba, výše dávek, atd.), ale nechybí zde ani podmínky, které musí OSVČ splnit, aby mohla uplatňovat nárok na dávky plynoucí z nemocenského pojištění.

Praktická část se zabývá praktickými aspekty. Je zde základní přehled pojištěných osob a vývoj redukčních hranic v jednotlivých letech. Nejdůležitější částí této kapitoly je však provedený rozhovor, na základě kterého jsou zvoleny dvě fiktivní osoby. Jedna osoba zde vystupuje jako OSVČ a druhá jako zaměstnanec. Následně je na nich provedena příkladová studie pro výpočet nemocenské dávky. Na závěr kapitoly jsou zhodnoceny výsledky, kterých bylo dosaženo pomocí příkladové studie.

Samozřejmě v této práci nechybí ani návrhy a doporučení. Jedná se pouze o změny, které by provedla autorka. Nikdo s jistotou nemůže říci, zda by tyto doporučení byly prospěšné, ale i přesto by se jim měla věnovat náležitá pozornost.

V bakalářské práci je vycházeno především z odborné literatury a právních předpisů, zejména ze zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této práce je přehledně popsat a poskytnout základní informace o dané problematice týkající se nemocenského pojištění OSVČ. V jednom z dílčích cílů budou přiblíženy všechny úskalí a změny od doby platnosti zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Vedle charakteristiky základních pojmů je zde i vývoj nemocenské dávky, pomocí něhož bude vysvětlen pokles či nárůst dávky. Dalším dílčím cílem je porovnání vzniku a zániku nemocenského pojištění pro určitou skupinu osob. Především bude zaměřeno na srovnání výpočtu dávek nemocenského pojištění OSVČ a zaměstnanců, které bude vycházet z praktického příkladu. Na základě tohoto příkladu bude potvrzeno či vyvráceno tvrzení, že hlavním úkolem nemocenského pojištění je finančně zabezpečit ekonomicky aktivní občany v okamžiku, kdy kvůli nemoci či mateřství ztratí výdělek. Zároveň bude prezentováno, v jaké míře nemocenská dávka vynahrazuje ekonomicky aktivnímu občanovi jeho mzdu či výdělek. Takto stanovené cíle budou realizovány za pomoci použití odborných metod, které jsou popsány v následující kapitole.

2.2 Metodika práce

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části je použita metoda analýzy odborné literatury a právních předpisů, především zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Zejména je zaměřeno na klasifikační analýzu nemocenského pojištění, která umožňuje uspořádat a vymezit dílčí části určitého složitého celku podle jejich společných a rozdílných znaků. Dále je zde použita i syntéza odborné literatury a právních předpisů. Na rozdíl od analýzy je pro syntézu charakteristický postup od části k celku. Jedná se o sloučení částí předmětu nebo jevů prostřednictvím shrnutí a zobecnění poznatků získaných analýzou.

V praktické části je zobrazen vývoj nemocensky pojištěných osob, u kterého je použita metoda desk research. Tato metoda spočívá v analyzování sekundárních dat dostupných v médiích, výročních zprávách, odborných publikacích atd. Nechybí zde ani metoda výzkumu, kterou je rozhovor. V této metodě je třeba dbát na sympatie

či antipatie na obou stranách účastníků se rozhovoru, které mohou usnadnit nebo zkomplikovat možnosti získání potřebných informací. Rozhovor je zvolen osobní a všechny otázky v něm jsou otevřené. V neposlední řadě je zde případová studie, která je kvalitativní analýzou konkrétních případů. V této metodě je zaměřeno především na případy typické a svým způsobem reprezentující určitou kategorii zkoumaných případů.

3 Teoretická východiska

Tato část bakalářské práce je zaměřena na zpracování základních teoretických poznatků, které se vztahují k dané problematice.

3.1 Sociální zabezpečení

Vzhledem k tomu, že nemocenské pojištění je součástí sociálního zabezpečení, je nutné se nejprve zmínit o pojmu sociální zabezpečení. Jedná se o poměrně mladou instituci, která se začala konstituovat jako ustálená organizace na přelomu 19. a 20. století. Účelem sociálního zabezpečení je předcházet sociálním rizikům jedinců a odstraňovat nepříznivé následky, které vznikají v důsledku sociálních událostí. Sociálními událostmi rozumíme různé sociálně tíživé situace občana. Jedná se zejména o nemoc, úraz, stáří, invaliditu, ztrátu živitele, narození dítěte a výchovu dětí v rodině, nezaměstnanost.

Právo sociálního zabezpečení je vnitřně velmi členité. V souvislosti s jeho členěním lze hovořit o tzv. třech pilířích a to: sociální pojištění, státní sociální podpora a sociální pomoc.¹

3.1.1 Sociální pojištění

Sociální pojištění se zabývá sociálními situacemi, na které se lze dopředu připravit. Představuje systém, který nutí občany, aby se pro budoucnost postarali sami o sebe a své rodiny odložením osobní spotřeby. Sociálními situacemi se v tomto případě myslí zejména ztráta zaměstnání, ztráta zdraví, nemoc z povolání, krátkodobá ztráta pracovní schopnosti, atd. Toto pojištění je nejčastěji financováno ze státních příspěvků a z příspěvků pojištěnců a zaměstnavatelů. Je do něj zahrnuto:

- Zdravotní pojištění – se zabývá úpravou vztahů, které vznikají při financování poskytované zdravotní péče. Z tohoto pojištění se hradí péče, která je poskytována pojištěnci za účelem zlepšit nebo zachovat jeho zdravotní stav. Do této péče lze zahrnout např. léčebnou péči ambulantní a ústavní, preventivní péči, pohotovostní a záchrannou službu, atd.

¹ GREGOROVÁ, Z., GALVAS, M., *Sociální zabezpečení* str. 25

- Nemocenské pojištění – je zaměřeno na ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Zahrnuje vztahy vznikající při poskytnutí hmotného zabezpečení během krátkodobých sociálních událostí. Do tohoto pojištění může být zahrnuto např. ekonomicky aktivní obyvatelstvo, které nepracuje z důvodu nemoci nebo úrazu, ekonomicky aktivní ženy, které dočasně nepracují z důvodu těhotenství či péče o narozené dítě.
- Důchodové pojištění – zahrnuje zabezpečení při dlouhodobé nebo trvalé ztrátě pracovní schopnosti či stáří. V těchto případech jsou poskytovány plnění, které se nazývají důchody. Rozlišujeme důchody starobní, invalidní, vdovský a vdovecký, sirotčí.

3.1.2 Státní sociální podpora

Jedná se o systém státních dávek určených především rodinám s nezaopatřenými dětmi. *„Dávkami státní sociální podpory se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní potřeby dětí a rodin a také nákladů spojených s některými dalšími sociálními situacemi, je-li jejich poskytnutí z hlediska sociálního a ekonomického důvodné.“*² Hlavním kritériem pro přiznání některých dávek je příjmová situace rodiny (netestuje se majetek rodiny, ale pouze příjmy občanů). Dávky státní sociální podpory se dělí na dávky poskytované v závislosti na výši příjmu a ostatní dávky. Mezi dávky poskytované v závislosti na výši příjmu lze zařadit přírůstek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné. Do ostatních dávek je zahrnut rodičovský příspěvek a pohřebné. Všechny tyto dávky zabezpečuje Úřad práce České republiky a Ministerstvo práce a sociálních věcí a jsou poskytovány pouze fyzickým osobám, které mají trvalý pobyt na území ČR

3.1.3 Sociální pomoc

Poslední součástí sociálního zabezpečení je sociální pomoc. Sociální pomoc zabezpečuje pomoc občanům, kteří se ocitli v tíživé sociální situaci a jejich potřeby nejsou dostatečně zajištěny. Tuto situaci nemohou z vážných důvodů sami ani

² TRÖSTER, P., a kol., *Právo sociálního zabezpečení 2013*, s. 181

s pomocí své rodiny překonat. Vážnými důvody se v této souvislosti myslí např. špatný zdravotní stav, vysoký věk atd. Při posuzování stavu hmotné nouze se příjmy a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a majetkovými poměry dalších osob. Jako státní sociální podpora je i sociální pomoc financována ze státního rozpočtu.³

3.2 Nemocenské pojištění

Nemocenské pojištění vzniklo z důvodu poskytování finančních prostředků lidem v době, kdy si z určitých důvodů nejsou schopni dočasně nebo trvale zajistit příjmy. Toto pojištění nemá význam pouze pro pojištěnce a jejich rodiny, ale i pro stát, jelikož peníze, které vybere na pojistném, jsou příjmem státního rozpočtu.

Nemocenské pojištění je součástí sociálního zabezpečení. Základy současné právní úpravy vznikaly v 50. letech. Zpočátku bylo nemocenské pojištění prováděno podle zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, následně podle zákona č. 32/1957 Sb., o nemocenské péči v ozbrojených silách, dále zákona č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přidavcích na děti z nemocenského pojištění, a mnohými dalšími zákony.

Dnem 1. 1. 2009 nabyl účinnosti nový zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, který je platný až doposud. Od samého počátku provázela přijetí tohoto zákona řada problémů. Nejprve zákon, který schválila Poslanecká sněmovna a senát, byl vrácen prezidentem republiky a následně byla jeho účinnost dvakrát odložena. Měl nabýt účinnosti 1. 1. 2007, poté 1. 1. 2008 a nakonec je účinný až od 1. 1. 2009. Od své platnosti (tzn. od 12. 5. 2006) do své účinnosti byl zákon několikrát novelizován a to např. z důvodu přijetí úsporných balíčků.

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění nahradil předpisy, které do této doby upravovaly nemocenské pojištění. Obsahuje postupy při provádění nemocenského pojištění zaměstnanců, OSVČ i osob ve služebním poměru. Upravuje zejména nemocenské pojištění pro případ dočasné pracovní neschopnosti (dále jen „DPN“), nařízené karantény, těhotenství a mateřství, ošetřování člena domácnosti

³ GREGOROVÁ, Z., GALVAS, M., *Sociální zabezpečení 2005*, s. 268

nebo péče o něj, ale také posuzování zdravotního stavu pro účely nemocenského pojištění.

3.2.1 Zásadní změny provedené v nemocenském pojištění od roku 2009

V této oblasti dochází k častým změnám a pro mnohé je obtížné se v problematice nemocenského pojištění orientovat. Zásadní změny provedla novela č. 305/2008 Sb. zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, který nabyl účinnosti 1. 1. 2009. Cílem této novely zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění bylo zavedení úsporných opatření, jednotnost při výplatě nemocenských dávek, zabránění zneužívání dávek a zvýšení spravedlnosti při stanovování výše dávek dle výše příjmů. V tomto roce, tzn. v roce 2009, bylo nemocenské pojištění odtrženo od důchodového pojištění, což způsobilo OSVČ nemalé komplikace. Největší problém přineslo placení na dva účty. Do roku 2009 se vše platilo na jeden účet Okresní správy sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“), ale 1. 1. 2010 vznikl nový účet pro placení nemocenského pojištění. Pokud OSVČ nezareagovala na tuto změnu a platila vše pouze na původní účet důchodového pojištění na místo dvou na sobě nezávislých účtů, došlo k zániku nemocenského pojištění.

Další důležitá změna nastala v roce 2011 a týkala se především vyplácení dávek. Od 1. 1. 2011 bylo nemocenské vypláceno počátkem 22. kalendářního dne trvání DPN nebo nařízené karantény. Pokud vznikla DPN nebo nařízená karanténa před tímto datem a pokračovala i nadále v roce 2011 bylo nemocenské vypláceno za podmínek, které byly účinné do 31. 12. 2010 (tj. od 15. kalendářního dne). Toto přechodné ustanovení platilo 3 roky a bylo zavedeno kvůli úsporným opatřením ve státním rozpočtu (prodloužilo se období poskytování náhrady mzdy zaměstnavatelem a to ze 14 na 21 dnů). Jelikož 31. 12. 2013 vypršela účinnost přechodného ustanovení, jsou dávky nemocenského pojištění s platností od 1. 1. 2014 opět vypláceny od 15. kalendářního dne DPN.

V roce 2012 proběhla další novelizace č. 470/2011 Sb. zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Touto novelou byl rozšířen okruh nemocensky pojištěných osob o zaměstnance pracující na základě dohody o provedení práce. U zaměstnance pracujícího na základě dohody o provedení práce

vznikne povinná účast na nemocenském pojištění a to v případě, že splňuje dvě podmínky. Těmito podmínky jsou jednak výkon práce na území České republiky a také dosažení započitatelného příjmu v částce vyšší než 10 000 Kč a to v kalendářním měsíci, v němž trvá dohoda o provedení práce.

3.3 Osoba samostatně výdělečně činná

Pojem OSVČ je vymezen v § 9 odst. 2 zákona č. 155/1995, o důchodovém pojištění. „*Za OSVČ se pro účely pojištění považuje osoba, která ukončila povinnou školní docházku a dosáhla věku aspoň 15 let a*

- *vykonává samostatnou výdělečnou činnost, nebo*
- *spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné činnosti, pokud podle zákona o daních z příjmů lze na ni rozdělovat příjmy dosažené výkonem této činnosti a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.*“⁴

V České republice činí povinná školní docházka 9 let, ale nejvýše však do konce školního roku, ve kterém dosáhne sedmnáctého roku věku. Povinnosti školní docházky upravuje § 36 zákona č. 561/2004 o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

Příjmy dosažené ze SVČ a výdaje na jejich zajištění a udržení podle § 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů lze rozdělit dle § 13 na spolupracující osoby, a to dvěma způsoby:

- na spolupracujícího manžela (manželku) – příjmy a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení se rozdělují tak, aby podíl připadající na spolupracujícího manžela (manželku) nečinil více než 50 % a současně částka, o kterou příjmy přesahují výdaje, smí činit nejvýše 540 000 Kč při spolupráci po celé zdaňovací období nebo 45 000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce

⁴ Ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

- na ostatní osoby žijící ve společné hospodařící domácnosti s poplatníkem – podíl na společných příjmech a výdajích se rozděluje na spolupracující osoby v úhrnu nejvýše 30 % a částka, o kterou příjmy přesahují výdaje, nesmí činit více než 180 000 Kč při spolupráci po celé zdaňovací období nebo 15 000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce

V případě, že jsou příjmy rozdělovány na manželku (manžela) a další spolupracující osoby, musí být výše podílu na společných příjmech a výdajích stejná. Příjmy a výdaje lze rozdělovat i na děti, ale až po ukončení jejich povinné školní docházky.

Povinnosti osob samostatně výdělečně činných

Hlavní povinností OSVČ v rámci sociálního zabezpečení je splnění zákonem stanovených podmínek, placení pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. OSVČ, která alespoň po část roku 2013 provozovala SVČ, je také povinna podat tiskopis „Přehled o příjmech a výdajích“. Datum odevzdání tohoto Přehledu může být pro každou OSVČ odlišný. Pokud si OSVČ zpracovává sama daňové přiznání, tzn., nezpracovává jí ho daňový poradce, je povinna odevzdat Přehled do 1. května 2014. V případě, že OSVČ zpracovává daňové přiznání daňový poradce a tuto skutečnost oznámila nejpozději do 30. dubna 2013, je povinna odevzdat Přehled do 1. srpna 2013. Nemá-li OSVČ povinnost podávat daňové přiznání, je povinna podat přehled do 31. července 2013. Tento Přehled se odevzdává na příslušnou OSSZ.⁵

Samostatná výdělečná činnost

SVČ lze vykonávat až po ukončení povinné školní docházky a dosažení věku 15 let. V praxi se často tato činnost označuje jako podnikání. Výkonem této činnosti se rozumí:

⁵ GREGOROVÁ, Š., *Národní pojištění 2/2013*, s. 14

- podnikání v zemědělství v případě, že se jedná o fyzickou osobu provozující zemědělskou výrobu evidovanou podle zvláštního zákona,
- provozování živnosti na základě oprávnění provozovat živnost podle zvláštního zákona,
- činnost, kterou vykonává společník veřejné obchodní společnosti nebo komplementář komanditní společnosti pro tuto společnost,
- umělecká nebo jiná tvůrčí činnost na základě autorskoprávních vztahů,
- jiná činnost vykonávána výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů, která není výše uvedena (např. advokáti) a činnost mandátáře vykonávána na základě mandátní smlouvy, která je uzavřena podle obchodního zákoníku; podmínkou je, že jsou tyto činnosti vykonávány mimo vztah zakládající účast na nemocenském pojištění, a jedná-li se o činnost mandátáře také to, že mandátní smlouva nebyla uzavřena v rámci jiné SVČ,
- jiná činnost vykonávána vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení příjmu; za výkon těchto činností není považován pronájem nemovitých a movitých věcí (ani jejich částí).⁶

SVČ může být vykonávána jako vedlejší nebo hlavní činnost. Důvody pro výkon SVČ jako vedlejší činnost jsou stanoveny v zákoně o důchodovém pojištění. Těmito důvody se rozumí:

- výkon zaměstnání
- nárok na výplatu invalidního nebo starobního důchodu
- nárok na rodičovský příspěvek nebo PPM nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu
- péče o osobu mladší, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I. (lehká závislost), stupni II. (středně těžká závislost), stupni III. (těžká závislost) anebo stupni IV. (úplná závislost)
- výkon vojenské služby v ozbrojených silách ČR, nejedná-li se o vojáky z povolání

⁶ Ustanovení §9 odst. 3 písm. a) až f) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

- OSVČ vykonávající vedlejší činnost byla nezaopatřeným dítětem⁷

3.4 Základní pojmy v nemocenském pojištění

Ochranná lhůta

Ochranná lhůta zajišťuje prostředky pro OSVČ, kteří skončili s podnikáním, ale ještě nemají jinou SVČ či zaměstnání. Tato lhůta pro nárok na nemocenské trvá 7 kalendářních dnů ode dne, kdy zaniká nemocenské pojištění. V případě, že pojištění trvalo kratší dobu, činí tato lhůta pouze tolik dnů, kolik trvala SVČ.

Ochranná lhůta pro nárok na peněžitou pomoc v mateřství (dále jen „PPM“) u žen, jejichž pojištění skončilo v době těhotenství, činí 180 kalendářních dnů od skončení pojištění. „*Vznikne-li ženě v ochranné lhůtě nové pojištění, ochranná lhůta po dobu tohoto pojištění neběží a nevyčerpaná ochranná lhůta z dřívějšího pojištění se připočítává k ochranné lhůtě získané v důsledku tohoto nového pojištění, a to nejvýše do celkové výměry 180 kalendářních dnů.*“⁸ Pokud ženě neskončilo pojištění v době těhotenství, trvá ochranná lhůta pouze 7 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění. Je-li OSVČ poživitelem starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně, nevztahuje se na ni ochranná lhůta z pojištěné činnosti. Jako v případě u nemocenské platí, že při kratší SVČ činí ochranná lhůta jen tolik dnů, kolik trvala SVČ.

Rozhodné období

Rozhodným obdobím pro stanovení výše dávky je 12 kalendářních měsíců před měsícem, ve kterém vznikla DPN nebo nárok na PPM.

Pokud se v rozhodném období vyskytují vyloučené dny, snižuje se o ně počet kalendářních dnů, které připadají na rozhodné období. Za vyloučené dny se považují:

- dny připadající na měsíce, za které OSVČ neplatí pojistné na nemocenské pojištění

⁷ Ustanovení § 9 odst. 6 písm. a) až e) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

⁸ Ustanovení §15 odst. 2 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

- dny připadající na měsíce, v nichž se OSVČ neúčastnila nemocenského pojištění

Vyměřovací základ

Vyměřovacím základem pro stanovení výše dávky je úhrn měsíčních základů v rozhodném období, v nichž OSVČ platila pojistné na nemocenské pojištění. V období před 1. 1. 2009 byl vyměřovacím základem souhrn měsíčních vyměřovacích základů pro placení záloh na důchodové pojištění za kalendářní měsíce, v nichž byla OSVČ účastna nemocenského pojištění.

Denní vyměřovací základ vypočteme tak, že vyměřovací základ zjištěný v rozhodném období vydělíme počtem dnů, které připadají na rozhodné období s přihlédnutím k vyloučeným dnům. Denní vyměřovací základ je stanoven s přesností na dvě desetinná místa. Takto stanovený denní vyměřovací základ se redukuje a to:

- pro výpočet nemocenské dávky se do částky první redukční hranice počítá 90 %, z částky nad první redukční hranici; do druhé redukční hranice se počítá 60 %, z částky nad druhou redukční hranici; do třetí redukční hranice se počítá 30 % a k částce nad třetí redukční hranici se nepřihlíží
- pro výpočet PPM se do částky první redukční hranice počítá 100 %, z částky nad první redukční hranici; do druhé redukční hranice se počítá 60 %, z částky nad druhou redukční hranici; do třetí redukční hranice se počítá 30 % a k částce nad třetí redukční hranici se nepřihlíží

Pro rok 2014 je první redukční hranice do 865 Kč, druhá redukční hranice od 865 Kč do 1 298 Kč a třetí redukční hranice od 1 298 Kč do 2 595 Kč. Výše redukčních hranic, které jsou platné vždy od 1. 1., vyhláší Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů sdělením.⁹

⁹ ČSSZ, *Průvodce dávkami nemocenského pojištění 2014*, str. 6

Pracovní neschopnost

Pracovní neschopnost je sociální situace, která brání občanovi ve výkonu dosavadního zaměstnání a je způsobena nemocí nebo úrazem. DPN pojištěnce posuzuje ošetřující lékař a to pro každou pojištěnou činnost samostatně. O vzniku a ukončení DPN vydává ošetřující lékař rozhodnutí. Toto rozhodnutí je vydáno na předepsaných tiskopisech, které lékař obdrží od příslušné OSSZ. Pracovní neschopnost začíná dnem, ve kterém ji ošetřující lékař zjistil. Pokud si ošetřující lékař myslí, že nevznikla v den, kdy ji zjistil, může rozhodnout o tom, že vznikla i dříve, ale nejvýše tři kalendářní dny před dnem, kdy ho pojištěnec navštívil. V případě uznané pracovní neschopnosti je občan zabezpečen peněžitou dávkou nemocenského pojištění, ale podmínkou je účast občana na nemocenském pojištění a potvrzení pracovní neschopnosti od příslušného orgánu.

V průběhu pracovní neschopnosti ošetřující lékař přezkoumává zdravotní stav pojištěnce pro případ, že je jeho zdravotní stav stabilizovaný a pracovní schopnost se obnovila. Za stabilizovaný stav je považován takový stav, který se ustálil na určité zdravotní úrovni a umožňuje pojištěnci vykonávat dosavadní nebo jinou pojištěnou činnost, aniž by došlo ke zhoršení zdravotního stavu.

Ošetřující lékař ukončí DPN pojištěnce, pokud vyšetřením zjistí, že jeho zdravotní stav mu umožňuje vykonávat dosavadní nebo jinou pojištěnou činnost. Dnem ukončení DPN je den, kdy tuto skutečnost zjistil, nebo nejpozději třetí kalendářní den, který následuje po dni tohoto vyšetření. Ukončí-li ošetřující lékař DPN dnem pozdějším, považuje se za den ukončení třetí kalendářní den.

Těhotenství a mateřství

Pracovní právo zakazuje, aby žena vykonávala práci, která ohrožuje její těhotenství. Ženě je poskytována PPM, která jí má kompenzovat mzdové dopady vyplývající z ochrany před výkonem prací nebezpečných pro její těhotenství, resp. mateřství.

V době pokročilého těhotenství a v době péče o dítě po porodu je ženě poskytnuta mateřská dovolená. Po dobu, která je stanovena zákonem (tato doba by měla odpovídat době, kdy je dítě nejvíce závislé na matce z hlediska příjmu potravy),

ztrácí matka příjem za vykonávanou práci a získává nárok na PPM. Výše PPM odpovídá výši pojistného matky, jako účastnice nemocenského pojištění.

Po uplynutí doby, kdy je dítě nejvíce biologicky závislé na matce, je třeba ženě případně muži umožnit další péči o své dítě až do jeho vyššího věku. Na základě pracovněprávní úpravy je možné, aby o dítě pečovali oba rodiče. Nejprve žena na základě PPM a po jejím uplynutí buď muž anebo žena na základě rodičovského příspěvku. Osoba pečující o dítě osobně je finančně zabezpečena rodičovským příspěvkem (dávkou státní sociální podpory).¹⁰

¹⁰ TRÖSTER, P., a kol., *Právo sociálního zabezpečení 2013*, s. 59

4 Nemocenské pojištění u osob samostatně výdělečně činných

Tato kapitola je zaměřena na nemocenské pojištění OSVČ. Jsou zde nastíněny základní informace týkající se této problematiky.

Nemocenské pojištění je upraveno zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Tento zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2009. V České republice existují tři soustavy nemocenského pojištění, a to nemocenské pojištění OSVČ, nemocenské pojištění zaměstnanců a nemocenské pojištění příslušníků ozbrojených sil a sborů. Účast na nemocenském pojištění OSVČ je dobrovolná. Rozhodne-li se nemocensky pojistit, musí vykonávat SVČ na území ČR a podat přihlášku k účasti na pojištění na předepsaném tiskopise. Cílem tohoto pojištění je finančně zabezpečit ekonomicky aktivní občany, kteří se ocitli v DPN.

V období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010 platilo přechodné ustanovení, které spočívalo v tom, že nemocenské pojištění OSVČ bylo odděleno od důchodového pojištění. To způsobilo, že OSVČ měla možnost být nemocensky pojištěna, aniž by musela platit zálohy na důchodové pojištění. Od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2013 se OSVČ považovala za OSVČ, která vykonává hlavní SVČ v době, kdy byla nemocensky pojištěna a měla povinnost hradit zálohy na pojistné na důchodové pojištění. V současné době, tzn. od 1. 1. 2014, může být OSVČ považována i za OSVČ, která vykonává vedlejší SVČ v kalendářních měsících, v nichž byla nemocensky pojištěna. Vazba mezi nemocenským pojištěním a povinností placení záloh na pojistné na důchodové pojištění byla zrušena.

4.1.1 Místní příslušnost

Dle zákona o nemocenském pojištění plní úkoly v oblasti nemocenského pojištění OSSZ. Na území Prahy se jedná o Pražské správy sociálního zabezpečení a na území Brna je to Městská správa sociálního zabezpečení Brno.

Místní příslušnost pro provádění nemocenského pojištění OSVČ a také kontrola plnění jejich povinností v pojištění se řídí, dle ustanovení § 83 odst. 1 písm. b) ZNP, místem trvalého pobytu OSVČ. V případě, že OSVČ nemá na území

ČR trvalý pobyt, řídí se místní příslušnost OSSZ místem hlášeného pobytu. Pokud nastane případ, že OSVČ nemá trvalý ani hlášený pobyt na území ČR, řídí se místní příslušnost místem, kde vykonává SVČ. Je-li více míst výkonu SVČ, je místně příslušná OSSZ, v jejímž obvodu podle prohlášení OSVČ převažuje výkon SVČ.

4.1.2 Vznik a zánik účasti osob samostatně výdělečně činných na nemocenském pojištění

Nemocenské pojištění vzniká dnem, který OSVČ uvedla v přihlášce k účasti na pojištění, ale nejdříve však dnem, ve kterém byla přihláška podána. Výjimkou může být vznik nemocenského pojištění dnem, od kterého se OSVČ přihlásila k nemocenskému pojištění, i když tento den předchází dni podání přihlášky. Podmínkou pro zpětné přihlášení je, že se OSVČ přihlásila nejpozději do 8 dnů ode dne, ve kterém zahájila SVČ.

Nemocenské pojištění OSVČ může zaniknout více způsoby a to:

- dnem, který je uveden v odhlášce z pojištění, ale ne dříve než dnem, ve kterém byla odhláška podána,
- skončením SVČ,
- zánikem oprávnění vykonávat SVČ,
- dnem, od kterého byl OSVČ pozastaven výkon SVČ,
- nástupem k vykonání trestu odnětí svobody,
- prvním dnem kalendářního měsíce, za který nebylo ve stanovené lhůtě zapláceno pojistné, nebo bylo zapláceno v této lhůtě, ale v nižší částce.¹¹

4.1.3 Povinnosti osob samostatně výdělečně činných v nemocenském pojištění

OSVČ, která žádá o dávku nebo jí je dávka vyplácena, musí dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) až c) ZNP:

¹¹ Ustanovení §13 odst. 1 a 2 písm. a) až f) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

- ohlásit skutečnosti, na kterých závisí účast na pojištění a rozhodování o dávce, předložit stanovené doklady a podat OSSZ požadované vysvětlení a údaje
- ohlásit příslušné OSSZ, která vyplácí dávku, všechny skutečnosti, které jsou nebo mohou být důvodem zániku nebo změny nároku na dávku, pro trvání nároku na dávku, pro výši dávky nebo její výplaty, a to však nejpozději do 8 dnů ode dne, kdy se o této skutečnosti dozvěděla
- umožnit OSSZ přezkoumat skutečnost rozhodnou pro vznik nebo trvání nároku na dávku, její výši nebo její výplatu

OSVČ, která byla vyzvána orgánem nemocenského pojištění k ohlášení skutečností rozhodných pro účast na pojištění, nárok na dávku, výši dávky nebo její výplatu, je dle ustanovení § 103 odst. 2 ZNP povinna této výzvě vyhovět nejpozději do 8 dnů ode dne vyzvání (pokud nebyla OSSZ stanovena ve výzvě tato lhůta delší). OSVČ je dále dle ustanovení § 104 odst. 1 písm. a) až e) ZNP povinna:

- na výzvu OSSZ sdělit údaje potřebné k vedení evidence o pojištěncích podle ustanovení § 122 odst. 3 ZNP (registr pojištěnců), případně o těchto údajích předložit potřebné doklady,
- podávat přihlášku k pojištění na předepsaném tiskopisu,
- na výzvu OSSZ se dostavit ve stanovený den na příslušnou OSSZ, případně na jiné určené místo, za účelem provádění kontroly plnění povinností v pojištění,
- předkládat účetní a další doklady pro účely kontroly plnění povinností v pojištění a poskytovat při této kontrole potřebnou součinnost,
- sdělit OSSZ, je-li souběžně zaměstnána nebo samostatně výdělečně činná v cizině, a to ve lhůtě do 8 dnů údaje o jejím pojištění v cizině (dle ustanovení § 95 odst. 1 písm. j) ZNP).

OSSZ je oprávněna dle ustanovení § 104 odst. 2 ZNP uložit OSVČ pořádkovou pokutu až do výše 10 000 Kč a to v případě, že nesplnila povinnosti spolupráce při kontrole podle ustanovení § 104 odst. 1 písm. c) a d) ZNP. OSVČ se také dopustí přestupku, pokud nesdělí OSSZ údaje podle ustanovení § 104 odst. 1

písm. a) nebo e) ZNP. Za tento přestupek může OSSZ uložit pokutu až do výše 20 000 Kč.

4.2 Dávky nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných

Dávky náleží za kalendářní dny a jejich výše se zaokrouhluje na celé koruny nahoru. OSVČ, které si platí nemocenské pojištění, mají nárok na dvě dávky a to nemocenskou a PPM. Na dávky jako jsou ošetřovné a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství nemají OSVČ nárok. Podmínkou nároku na dávku nemocenského pojištění je, že sociální událost (pracovní neschopnost, nástup na mateřskou dovolenou) vznikne v době, kdy trvá účast na nemocenském pojištění, popř. v ochranné lhůtě. V případě, že vznikne nárok na tutéž dávku, s výjimkou vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství, současně z více pojištění, náleží pojištěnci dávka ze všech pojištění pouze jednou.¹²

Dávky plynoucí z nemocenského pojištění, především nemocenská, se stávají i předmětem zneužívání. Mezi nejčastější způsoby nelegálního získávání dávek patří pozměnění dat na tiskopisech pro uplatnění nároku na dávku. Dalším případem zneužívání dávek je, že pojištěnci v době DPN nastoupí do nového zaměstnání a současně čerpají nemocenské ze stávajícího zaměstnání. V těchto případech je zahájeno správní řízení a nemocenské je odebráno. ČSSZ vyplatila v roce 2013 celkem 2 503 648 dávek nemocenského pojištění. Výdaje na všechny dávky nemocenského pojištění v roce 2013 činily 20,1 miliardy Kč. Největší podíl na výdajích měly nemocenské dávky (60 %) a hned po nich následovala PPM (36 %).¹³

¹² TRÖSTER, P., a kol., *Právo sociálního zabezpečení 2013*, s. 129

¹³ NOVOTNÝ, T., *Národní pojištění 5/2014*, s. 13

4.2.1 Nemocenské

Nemocenské plní funkci jakési obecné dávky nemocenského pojištění. Jedná se o opakující se peněžitou dávku, jejímž účelem je vytvořit obecně ekonomické podmínky pro rychlé vyléčení a integraci pracovně neschopného zaměstnance.

Podmínky nároku na dávku

Nemocenské náleží OSVČ v případě, že byla uznána dočasně pracovně neschopnou k vykonávání své SVČ nebo jí byla nařízena karanténa a to vše v trvání déle než 14 kalendářních dnů (od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2013 déle než 21 kalendářních dnů).

Nárok na dávku vzniká, pokud byly splněny podmínky pro vznik nároku na dávku v době pojištění, tzn. že OSVČ musí být účastna na nemocenském pojištění alespoň po dobu 3 měsíců bezprostředně předcházejících dni, ve kterém vznikla DPN nebo nařízená karanténa (toto nařízení platí od 1. 1. 2011). Nárok vzniká i v případě, že došlo ke vzniku DPN v ochranné lhůtě, která činí 7 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění. Ochranná lhůta však neplyne z pojištěné činnosti OSVČ, která je poživatелеm starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně.

V případě, že si pojištěnec úmyslně přivodí DPN, nemá nárok na nemocenskou dávku. Přivodí-li si pojištěnec DPN účastí ve rvačce nebo jako bezprostřední následek své opilosti nebo užitím omamných nebo psychotropních látek, náleží mu nemocenské za kalendářní den v poloviční výši.

Podpůrčí doba

Nemocenské je poskytováno za kalendářní dny a jeho doba pobírání se nazývá podpůrčí doba. Podpůrčí doba u nemocenského začíná 15. kalendářním dnem trvání DPN nebo nařízené karantény (v období od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2013 začínala 22. kalendářním dnem trvání DPN nebo nařízené karantény) a končí dnem, kterým je ukončena DPN nebo nařízená karanténa. Vznikla-li DPN nebo nařízená karanténa před 1. 1. 2014 a trvala ještě v roce 2014, vyplácelo se nemocenské za podmínek, které platily do 31. 12. 2013, tzn. od 22. kalendářního dne. Podpůrčí doba může trvat

nejdéle 380 kalendářních dnů ode dne vzniku DPN nebo nařízené karantény. Pokud OSVČ pobírá starobní nebo invalidní důchod pro invaliditu III. stupně, je mu vyplácena dávka od 15. kalendářního dne (v období od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2013 od 22. kalendářního dne), ale nejdéle po dobu 70 (v období od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2013 po dobu 63 dnů) kalendářních dnů. Vznikl-li nárok na nemocenské z důvodu DPN, započítávají se do podpůrčí doby všechny doby předchozích DPN, pokud spadají do 380 kalendářních dnů před vznikem DPN. Tento zápočet neprovádíme v případě, kdy pojištěná činnost trvala alespoň 190 dnů od konce předchozí DPN. Přečerpá-li pojištěnec podpůrčí dobu (tzn. 380 kalendářních dnů), může požádat OSSZ o prodloužení podpůrčí doby, ale nejdéle na dobu 350 kalendářních dnů.

4.2.2 Peněžité pomoc v mateřství

PPM je dávka nemocenského pojištění, jejímž účelem je zabezpečit zaměstnankyni v době, kdy nemůže pracovat pro pokročilé těhotenství nebo po dobu po porodu v souvislosti s péčí o narozené dítě.

Podmínky nároku na dávku

Nárok na PPM má žena, pokud její účast na nemocenském pojištění trvala v posledních dvou letech, přede dnem nástupu na PPM, alespoň 270 kalendářních dnů. Zároveň se musí účastnit pojištění jako OSVČ po dobu alespoň 180 kalendářních dnů v posledním roce před začátkem podpůrčí doby. Pokud OSVČ uplatňuje nárok na PPM, nemusí v době pobírání této dávky přerušovat nebo ukončovat činnost. Osobně nesmí vykonávat SVČ, ale může ji vykonávat prostřednictvím svých zaměstnanců nebo spolupracujících osob.

Podpůrčí doba

Podpůrčí doba začíná u PPM dnem, který si pojištěná žena určí v období od počátku osmého týdne do počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu. V případě, že si pojištěná žena tento den neurčí, začíná podpůrčí doba od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu. Podpůrčí doba u PPM je 28 týdnů

u ženy, která porodila jedno dítě. U Ženy, která porodila dvě a více dětí zároveň, trvá podpůrní doba 37 týdnů, přičemž po uplynutí 28 týdnů náleží PPM pouze v případě, že žena dále pečuje alespoň o dvě z těchto dětí.¹⁴

4.2.3 Vyměřovací základ a pojistné na nemocenské pojištění

Vyměřovacím základem pro pojistné na nemocenské pojištění je měsíční základ. OSVČ si určuje výši měsíčního základu svou platbou, ale zároveň jsou stanoveny maximální a minimální výše. Tento základ nemůže být nižší než dvojnásobek částky rozhodné podle předpisů o nemocenském pojištění pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění. V období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2011 byla tato rozhodná částka 2 000 Kč, tzn., že minimální měsíční vyměřovací základ OSVČ pro pojistné na nemocenské pojištění byl 4 000 Kč. S účinností od 1. 1. 2012 činí rozhodná částka pro účast zaměstnanců na pojištění 2 500 Kč, tzn., že minimální vyměřovací základ OSVČ pro pojistné na nemocenské pojištění je 5 000 Kč.

V letech 2011 až 2013 nemohl být měsíční základ vyšší než vyměřovací základ pro zálohy na pojistné důchodového pojištění pro daný kalendářní měsíc. Tato vazba mezi nemocenským a důchodovým pojištěním je od 1. 1. 2014 zrušena. Ve znění platném od 1. 1. 2014 nemůže být měsíční základ vyšší než částka rovnající se průměru. Tento průměr je určen (vypočten) z vyměřovacího základu na posledním přehledu a připadá na jeden kalendářní měsíc výkonu činnosti (k přehledu staršímu tří let se nepřihlíží). Je-li vypočtený průměr nižší než minimální měsíční základ, je tento základ roven minimálnímu základu, tzn. 5 000 Kč.

Sazba pojistného na nemocenské pojištění je 2,3 % z vyměřovacího základu, tzn., že minimální výše platby je 115 Kč. „ *Byla-li v kalendářním roce, za který je naposledy podán přehled a který bezprostředně předchází roku, ve kterém se platí pojistné na nemocenské pojištění, činnost zahájena (znovuzahájena), lze průměr určeného (vypočteného) vyměřovacího základu použít jen v případě, že činnost byla vykonávána alespoň ve čtyřech kalendářních měsících.*“¹⁵ Za kalendářní měsíc je

¹⁴ ČSSZ, *Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2014*, str. 13

¹⁵ GREGOROVÁ, Š. Informace pro OSVČ, které jsou účastné nemocenského pojištění, *Národní pojištění*. 3/2014, s. 15

považován i měsíc, ve kterém byla SVČ vykonávána jen po část měsíce (např. od 15.7. do 21.9. = 3 měsíce SVČ). Pokud nelze určit maximální měsíční vyměřovací základ z naposledy podaného přehledu, je tento základ roven polovině průměrné mzdy platné pro daný kalendářní rok.

Pojistné se platí za celé kalendářní měsíce s výjimkou těch, ve kterých měla OSVČ po celý měsíc nárok na výplatu nemocenského nebo PPM. Jeho splatnost je od 1. do 20. dne kalendářního měsíce, který následuje po kalendářním měsíci, za který je toto pojištění placeno. Pokud OSVČ zaplatí pojistné na nemocenské pojištění po uplynutí lhůty splatnosti nebo v nižší částce, jedná se o přeplatek na pojistném po zániku účasti na nemocenském pojištění. Zjištěný přeplatek je OSSZ povinna vrátit do jednoho měsíce ode dne zjištění přeplatku. OSVČ, která je účastna nemocenského pojištění je povinna platit pojistné na nemocenské pojištění, a to na účet příslušné OSSZ.

4.2.4 Výše dávek

Dávky nemocenského pojištění jsou poskytovány za kalendářní dny, přičemž se výše dávky za kalendářní den zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

V období do 31. 12. 2009 činila výše nemocenského pojištění 60 % denního vyměřovacího základu do 30. kalendářního dne, 66 % od 31. do 60. kalendářního dne a 72 % od 61. kalendářního dne trvání DPN nebo nařízené karantény. V případě, že byla OSVČ uznána dočasně práce neschopnou nebo jí byla nařízena karanténa v důsledku podílení se ve veřejném zájmu na provádění záchranných nebo likvidačních prací při požáru, havárii, povodni atd., náleží jí 100 % denního vyměřovacího základu po celou dobu trvání DPN nebo nařízené karantény.

V období od 1. 1. 2010 činí výše nemocenského za kalendářní den 60 % denního vyměřovacího základu. V případě, že si OSVČ přivodila DPN účastí ve rvačce (rvačkou se rozumí fyzický střet dvou nebo více osob, nejde-li o sebeobranu či pomoc napadenému), jako bezprostřední následek své opilosti nebo užitím psychotropních látek, náleží mu nemocenská za kalendářní den ve výši 50 % denního vyměřovacího základu. Výše PPM za kalendářní den činí 70 % denního vyměřovacího základu.

5 Praktické aspekty

Následující kapitola je zaměřena na konkrétní výpočty a statistiky týkající se problematiky nemocenského pojištění.

Tabulka 1: Statistika nemocenského pojištění OSVČ v letech 2010-2013

Počet OSVČ	Rok			
	2010	2011	2012	2013
Celkem	977 069	1 001 764	994 088	977 228
Nemocensky pojištěných	151 881	115 115	98 579	92 525

Zdroj: <<http://www.cssz.cz/cz/informace/statistiky/statistika-poctu-klientu/>>

V následující tabulce je zobrazen vývoj nemocenského pojištění OSVČ od roku 2010 do roku 2013. Údaje jsou uvedeny pouze do roku 2013, jelikož v době zpracování bakalářské práce nebyly dostupné statistiky pro rok 2014.

Z této tabulky je patrné, že od roku 2010, který jsem určila jako výchozí, počet případů nemocensky pojištěných OSVČ klesá. Pokud zohledníme celkový počet OSVČ, zjistíme, že v roce 2010 je necelých 16 %, v roce 2011 necelých 12 %, v roce 2012 necelých 10 %, v roce 2013 také necelých 10 % nemocensky pojištěných. Počet dobrovolně pojištěných osob je zatím v roce 2013 nejnižší ze všech uvedených let.

Dle názoru autorky je pokles nemocensky pojištěných OSVČ způsoben úsporným opatřením státu. Velkou úlohu zde také hraje skutečnost, že v období od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2013 bylo nemocenské poskytováno až od 22. kalendářního dne trvání DPN. Z toho je patrné, že prvních 21 dnů nebyly OSVČ finančně zabezpečeni. Pro mnohé bylo v době nemoci problémové zabezpečit svou rodinu, a proto se více spoléhaly na komerční pojištění (případně na své úspory) než na nemocenské dávky.

Tabulka 2: Ukazatelé pracovní neschopnosti v letech 2010-2014

Rok	Počet ukončených případů PN	Počet prostonaných dnů	Průměrná doba trvání jedné PN
2010	1 334 052	62 078 690	46,53
2011	1 338 099	59 937 951	44,79
2012	1 213 133	54 901 565	45,26
2013	1 326 884	57 132 916	43,06

Zdroj: <<http://www.cssz.cz/cz/informace/statistiky/nemocenska-statistika/ukazatele-pracovni-neschopnosti-v-letech-2001-2014>>

V následující tabulce je možné vidět přehled pracovních neschopností v letech 2010 - 2013. Jako v předešlé tabulce, tak i v této nejsou zobrazeny údaje v roce 2014, jelikož v době zpracování bakalářské práce nebyly dostupné.

V roce 2011, 2012 i 2013 byl zaznamenán pokles počtu prostonaných dnů i průměrné doby trvání jedné pracovní neschopnosti oproti roku 2010. Tento pokles mohl být způsoben již zmiňovaným přechodným ustanovením, jelikož se v těchto letech vyplácela náhrada mzdy pro zaměstnance až od 21. dne DPN nebo nařízené karantény. OSVČ v této době, tzn. v délce 21 dnů, nedostávaly žádnou náhradu ani dávku nemocenského pojištění.

5.1 Rozhovor s pracovníkem okresní správy sociálního zabezpečení

Následující část bakalářské práce je zaměřena na rozhovor s pracovníkem OSSZ v Havlíčkově Brodě, který byl proveden dne 22. 10. 2014. Rozhovor probíhal v kanceláři tohoto pracovníka, trval 1 hodinu a obsahuje 11 otázek. Pracovník, se kterým byl rozhovor veden je muž ve věku 29 let a od 1. 1. 2015 pracuje na pozici vedoucí oddělení OSVČ. Byly mu položeny následující otázky:

1. Jaké podmínky musí splnit OSVČ, aby byla nemocensky pojištěna?

„Účast OSVČ na nemocenském pojištění je dobrovolná a vzniká na základě podané přihlášky na předepsaném tiskopisu. Tyto tiskopisy jsou dostupné na

příslušné správě sociálního zabezpečení a na webu České správy sociální pojištění.“

Je zajímavé, že OSVČ mají možnost být nemocensky pojištěné dobrovolně, i když důchodové a zdravotní pojištění je pro ně ze zákona povinné. Dle názoru autorky je pro OSVČ výhodné, že toto pojištění není ze zákona povinné, jelikož se mezi nimi naleznou i osoby, které nemají dostatek finančních prostředků na úhradu pojištění.

2. Jaké podmínky musí splnit zaměstnanec, aby byl nemocensky pojištěn?

„Nemocenské pojištění vzniká zaměstnanci dnem, ve kterém začal vykonávat práci a splňuje podmínky pro založení účasti na pojištění (§ 10 ZNP). Podmínkou účasti na nemocenském pojištění zaměstnanců je výkon činnosti na území České republiky. Pojištění jsou i zaměstnanci, kteří vykonávají zaměstnání v cizině pro zaměstnavatele se sídlem na území České republiky.“

Zajímavé je, že zaměstnanci pracující na území jiného státu jsou pojištěni v rámci českého systému, ale také to, že zaměstnanec není pojištěn od data sjednání nástupu do zaměstnání, ale od data fyzického nástupu.

3. Jaké dávky náleží z nemocenského pojištění?

„Zaměstnanec má nárok na tyto dávky - nemocenské, PPM, ošetřovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. OSVČ mají nárok pouze na nemocenské a PPM.“

Je velice nespravedlivé, že OSVČ mají nárok pouze na dvě dávky z nemocenského systému, přestože spousta z nich má malé děti a staré rodiče, o které se musejí starat a to bez nároku na ošetřovné.

4. Mohou být i zaměstnanci, kteří nejsou nemocensky pojištěni?

„Ano mohou. Jedná se například o zaměstnance pracující na základě dohody o provedení práce, kteří jsou účastni pojištění a je jim zúčtován započitatelný příjem v částce vyšší než 10 000 Kč. Tito zaměstnanci jsou také účastni pojištění, jestliže vykonávají v kalendářním měsíci u téhož zaměstnavatele více dohod o provedení práce a úhrn započitatelných příjmů z těchto dohod přesáhl v kalendářním měsíci

částku 10 000 Kč. Dále také zaměstnanci pracující na základě dohody o pracovní činnosti, kteří jsou účastni pojištění a minimální výše jejich sjednaného příjmu (jedná se o tzv. rozhodný příjem) činí 2500 Kč. V budoucnu se počítá s jejím zvyšováním podle vývoje průměrné mzdy.“

Z této odpovědi je patrné, že za určitých podmínek mají zaměstnanci pracující na menší pracovní úvazek nárok jak na náhradu mzdy, tak na dávky z nemocenského pojištění.

5. Kdy vzniká a zaniká nárok na výplatu dávky nemocenského pojištění?

„Základní podmínkou nároku na výplatu dávky je tedy řádné a včasné uplatnění nároku (zpravidla předložením předepsaného tiskopisu).

Nárok na výplatu dávky zaniká uplynutím tří let ode dne, za který dávka nebo její část náleží. Tato lhůta neplyne po dobu řízení o dávce a po dobu, kdy fyzické osobě, která musela mít opatrovníka, nebyl opatrovník ustanoven.

Nárok na výplatu nemocenského, ošetřovného a PPM nevzniká za dobu, po kterou pojištěnec vykonává v pojištěné činnosti, ze které dávka náleží, práci nebo osobně vykonává SVČ. Nárok nevzniká ani pojištěnci ve vazbě, pokud se jedná o dávky, na něž vznikl nárok před vzetím do vazby. Neplatí to v případě PPM, pokud žena ve výkonu trestu pečuje o dítě.“

Na základě této odpovědi je patrné, tato problematika je velice rozsáhlá a obsahuje mnoho úskalí, kdy je a není nárok na výplatu příslušné dávky.

6. Jaké jsou další podmínky platné pro OSVČ?

„Účast na nemocenském pojištění OSVČ musí trvat alespoň po dobu tří měsíců bezprostředně předcházejících dni vzniku DPN (nařízené karantény). OSVČ nesmí vykonávat osobně po dobu DPN (nařízené karantény) SVČ. Nárok na nemocenské má OSVČ, která byla uznána dočasně práce neschopnou nebo které byla nařízena karanténa, trvá-li DPN nebo nařízená karanténa déle než 14 kalendářních dní.“

Téměř s každou odpovědí je zřejmé, že OSVČ musí překonávat podmínku za podmínkou, aby jí vůbec byla nějaká dávka pracovní neschopnosti vyplacena. Tato skutečnost může být důvodem, proč OSVČ často zvažují účast na nemocenském pojištění.

7. Kdy jsou vypláceny nemocenské dávky?

„ČSSZ vyplácí dávky nejpozději do 1 měsíce následujícího po dni, v němž jí byl stanovený doklad pro nárok na výplatu dávky včetně příslušných podkladů doručen.“

Na základě absolvování praxe na OSSZ, bylo zjištěno, že dávky jsou z pravidla vypláceny již do 20 dní, aby došlo k včasnému zabezpečení pojištěnců dávkou z nemocenského systému.

8. Kdo vyplácí nemocenské dávky?

„Dávky vyplácí příslušná správa sociálního zabezpečení prostřednictvím účtu ČSSZ na základě místní příslušnosti OSSZ k výplatě dávky. Zaměstnanci se řídí sídlem zaměstnavatele, pokud je toto sídlo shodné s místem mzdové účtárny, nebo pokud zaměstnavatel nemá mzdovou účtárnu. Má-li zaměstnavatel mzdovou účtárnu a místo mzdové účtárny není shodné se sídlem zaměstnavatele, řídí se místní příslušnost OSSZ místem mzdové účtárny.“

Pro OSVČ a zahraničního zaměstnance je místně příslušná OSSZ podle jeho trvalého pobytu (jde-li o cizince podle místa hlášeného pobytu v ČR, popř. podle místa podnikání).“

9. Jaká je minimální a maximální výše pojistného na nemocenské pojištění OSVČ?

„Výše pojistného se odvíjí od vyměřovacího základu pro pojistné na nemocenské pojištění. Minimální vyměřovací základ je 5 000 Kč a měsíční pojistné je ve výši 2,3 % a činí nejméně 115 Kč. Maximální vyměřovací základ pro rok 2015 je 106 444 Kč a měsíční pojistné ve výši 2,3 % činí maximálně 2 449 Kč.“

Jelikož tyto částky a hodnoty vychází ze zákona a vývoje průměrné mzdy v ČR, nepředpokládá se v případě minimální částky v současné době žádná změna.

10. Jaká je souvislost mezi základem daně u OSVČ a hrubou mzdou zaměstnance?

„OSVČ mají nižší zdanění než zaměstnanci. Je-li hrubý příjem zaměstnance shodný se základem daně OSVČ, platí, že s rostoucím příjmem je rozdíl ve zdanění vyšší. Hlavním důvodem je možnost využití daňového paušálu, rozdílná efektivní

sazba u daně z příjmu fyzických osob a rozdílný výpočet sociálního a zdravotního pojištění.“

V této oblasti je pro změnu výhodou na straně OSVČ, které na základě uplatnění výdajů na dosažení příjmu, nemusí být daňově zatíženy a mají i nižší odvod pojistného na sociální a zdravotní pojištění.

11. Jaký je rozdíl mezi procentem nemocenského pojištění u OSVČ a u zaměstnance?

„U zaměstnavatelů je odvod pojistného ve výši 25 %, z toho: 2,3 % na nemocenské pojištění, 21,5 % na důchodové pojištění, 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti. Zaměstnanci neplatí pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.“

U OSVČ, které jsou dobrovolně účastny nemocenského pojištění je procento na nemocenské pojištění ve výši 2,3 % z vyměřovacího základu.“

Z této odpovědi vyplývá, že zaměstnavatel odvádí za zaměstnance stejné procento, které odvádí i OSVČ. Dále je patrné, že zaměstnanec neodvádí žádné procento do systému nemocenského pojištění, tudíž se nepodílí na výši dávek z nemocenského pojištění.

5.2 Výpočet nemocenské dávky

Tato část práce je zaměřena na výpočet nemocenských dávek pro OSVČ a zaměstnance. Nejprve je zde nastíněn teoretický výpočet dávky u zaměstnanců a poté je tento teoretický výpočet aplikován na praktický příklad.

Pro výpočet nemocenské (OSVČ a zaměstnanců) a náhrady mzdy (pouze u zaměstnanců) je potřeba řada pojmů, které jsou vysvětleny v tomto odstavci. Rozhodné období, které je u nemocenské 12 kalendářních měsíců předcházející měsíci, ve kterém vznikla dočasná pracovní neschopnost a u náhrady mzdy se jedná o předchozí kalendářní čtvrtletí. Vyloučené dny se v názorném příkladu neobjevují. Pokud se někde objeví, snižuje se o ně počet kalendářních dnů připadajících na rozhodné období. Vyměřovací základ u zaměstnanců je označován jako úhrn vyměřovacích základů pro odvod pojistného na důchodové pojištění, které spadají do

rozhodného období, kdežto u OSVČ se jedná o úhrn měsíčních základů v rozhodném období, v němž OSVČ zaplatila pojistné na nemocenské pojištění. Denní vyměřovací základ, kterým je vyměřovací základ zjištěný v rozhodném období a následně je vydělen počtem kalendářních dnů připadajících na rozhodné období (od těchto dnů případně odečítáme vyloučené dny). Redukce denního vyměřovacího základu se provádí tak, že zjištěný denní vyměřovací základ je dále redukován. Z částky do 1. redukční hranice se započítává 90 %, od 1. do 2. redukční hranice se započítává 60 % a od 2. do 3. redukční hranice se započítává 30 %. K částce nad 3. redukční hranicí se nepřihlíží. Přehled redukčních hranic je znázorněn v tabulce č. 3. Denní výše nemocenské, která je vypočtena jako 60 % z redukováného vyměřovacího základu. Vyplácí se až od 15. dne nemoci (v letech 2010 – 2013 od 21. dne nemoci).

V tomto odstavci se nachází pojmy, které jsou použity pouze u výpočtu náhrady mzdy. Průměrný hrubý hodinový výdělek, který je vypočten jako podíl vyměřovacího základu stanoveného z rozhodného období a počtu pracovních hodin spadajících do tohoto období. Hodinová náhrada mzdy, jež náleží pracovníkovi ve výši 60 % z redukováného průměrného hodinového výdělku. Redukce průměrného hodinového výdělku, která je pro výpočet náhrady mzdy nezbytná. Hodinový výdělek je upraven dle redukčních hranic. Z částky do výše 1. redukční hranice se započítává 90 %, z částky mezi 1. a 2. redukční hranicí se započítává 60 %, z částky mezi 2. a 3. redukční hranicí se započítává 30 % a k částce nad 3. redukční hranicí se nepřihlíží. Přehled redukčních hranic je znázorněn v tabulce č. 4.

Tabulka 3: Přehled redukčních hranic v letech 2010 – 2015

Rok	Redukční hranice v Kč		
	I.	II.	II.
2010	791	1 186	2 371
2011	825	1 237	2 474
2012	838	1 257	2 514
2013	863	1 295	2 589
2014	865	1 298	2 595
2015	888	1 331	2 662

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mpsv.cz

Tabulka 4: Redukční hranice průměrného hodinového výdělku

Rok	Redukční hranice v Kč		
	I.	II.	III.
2010	138,43	207,55	414,93
2011	144,38	216,48	432,95
2012	146,65	219,98	439,95
2013	151,03	226,63	453,08
2014	151,38	227,15	454,13
2015	155,40	232,93	465,85

Zdroj: vlastní zpracování dle www.podnikatel.cz

5.2.1 Nemocenská dávka u zaměstnanců

Na základě provedeného rozhovoru s pracovníkem OSSZ v Havlíčkově Brodě byly zvoleny dvě modelové osoby. Na těchto osobách je provedena ukázka výpočtu nemocenského pojištění u zaměstnanců a OSVČ.

Pracovní poměr pana Nováka trvá od 1. 1. 2010. Výše jeho měsíční hrubé mzdy se od roku 2012 nezměnila a činí 25 000 Kč. Týdenní pracovní doba je rovnoměrně rozvržena na 40 hodin. Zaměstnanec pracuje pravidelně od pondělí do pátku po 8 hodinách (pracovní doba je bez přestávek na jídlo a oddech). Pracovní neschopnost začíná 6. 1. 2014 a je ukončena 7. 3. 2014. V roce 2013 neměl žádné vyloučené dny.

Je nutné připomenout, že po dobu prvních 14 kalendářních dnů pracovní neschopnosti bude pan Novák pobírat náhradu mzdy od zaměstnavatele a nemocenské dostane až od 15. kalendářního dne. Zaměstnavatel začne panu Novákovi vyplácet náhradu mzdy až od 4. pracovního dne jeho pracovní neschopnosti (během prvních 3 pracovních dnů se náhrada mzdy nevyplácí). Nemocenské i náhradu mzdy bude pan Novák pobírat za každý kalendářní den pracovní neschopnosti.

Celkem bude pracovní neschopnost pana Nováka trvat 61 dní. Během prvních 14 kalendářních dnů mu zaměstnavatel vyplatí náhradu mzdy za 7 pracovních dnů, jelikož v tomto období uplynulo celkem 10 pracovních dnů, ale musíme odečíst

karenční dobu, což jsou 3 dny. Po zbývajících 47 kalendářních dnů pracovní neschopnosti bude pan Novák pobírat nemocenskú.

Tabulka 5: Kalendářní dny v lednu 2014 (zaměstnanci)

	leden				
PO		6	13	20	27
ÚT		7	14	21	28
ST	1	8	15	22	29
ČT	2	9	16	23	30
PÁ	3	10	17	24	31
SO	4	11	18	25	
NE	5	12	19	26	
Karenční doba		Náhrada mzdy		Nemocenská	

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 6: Kalendářní dny v únoru a březnu 2014 (zaměstnanci)

	únor					březen	
PO		3	10	17	24		3
ÚT		4	11	18	25		4
ST		5	12	19	26		5
ČT		6	13	20	27		6
PÁ		7	14	21	28		7
SO	1	8	15	22		1	8
NE	2	9	16	23		2	9
Nemocenská							

Zdroj: vlastní zpracování

Výpočet náhrady mzdy:

- vyměřovací základ: 25 000 Kč (hrubá mzda) * 3 (měsíce) = 75 000 Kč
- průměrný hodinový výdělek: 75 000 Kč / 496 (počet odpracovaných hodin v rozhodném období) = 151,21 Kč
- redukce průměrného hodinového výdělku: 151,21 * 90 % = 136,089
- hodinová náhrada mzdy: 136,089 * 60 % = 81,653
- celková výše náhrady mzdy: 81,653 * 56 (počet neodpracovaných hodin v období 14 kalendářních dnů) = 4 572,59 → **4 573 Kč**

Výpočet nemocenské

- vyměřovací základ: $25\ 000 \times 12 = 300\ 000$
- denní vyměřovací základ: $300\ 000 / 365 = 821,92$
- redukce vyměřovacího základu: $821,92 \times 90\% = 739,73\ \text{Kč}$
- redukovaný vyměřovací základ po zaokrouhlení: 740 Kč (zaokrouhlujeme na celé Kč nahoru)
- denní dávka: $740 \times 60\% = 444\ \text{Kč}$ (zaokrouhlujeme na celé Kč nahoru)
- celková výše nemocenské: 444×47 (počet dní nároku na nemocenskou) = **20 868 Kč**

Pan Novák bude od 4. do 14. kalendářního dne pobírat 653,29 Kč od zaměstnavatele za každý pracovní den. Od 15. dne až do ukončení pracovní neschopnosti (tzn. po dobu dalších 47 kalendářních dní) získá denní nemocenské ve výši 444 Kč. Celkově dostane od zaměstnavatele jako náhradu mzdy 4 573 Kč a od OSSZ nemocenskou dávku ve výši 20 868 Kč.

5.2.2 Nemocenská dávka u osob samostatně výdělečně činných

Jak již bylo napsáno v teoretické části, u OSVČ se nevyplácí náhrada mzdy. Finanční zabezpečení v době nemoci, tzv. nemocenskou pobírá od 15. dne dočasné pracovní neschopnosti.

Pan Doležal pracuje jako OSVČ od 1. 1. 2008 a od té doby je i nemocensky pojištěn. Jeho pracovní neschopnost trvá od 6. 1. 2014 a je ukončena 7. 7. 2014. V roce 2013 si platil zálohu na nemocenské pojištění v maximální výši a jeho základ daně za tento rok činil 300 000 Kč. V roce 2013 neměl žádné vyloučené dny.

Celkem bude pracovní neschopnost pana Doležala trvat 61 dní. Během prvních 14 kalendářních dnů nebude dostávat žádnou finanční podporu. Po zbývajících 47 kalendářních dní pracovní neschopnosti bude pan Doležal pobírat nemocenské.

Tabulka 7: Kalendářní dny v lednu 2014 (OSVČ)

	leden				
PO		6	13	20	27
ÚT		7	14	21	28
ST	1	8	15	22	29
ČT	2	9	16	23	30
PÁ	3	10	17	24	31
SO	4	11	18	25	
NE	5	12	19	26	
	Žádné finanční zabezpečení			Nemocenská	

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 8: Kalendářní dny v únoru a březnu 2014 (OSVČ)

	únor					březen	
PO		3	10	17	24		3
ÚT		4	11	18	25		4
ST		5	12	19	26		5
ČT		6	13	20	27		6
PÁ		7	14	21	28		7
SO	1	8	15	22		1	8
NE	2	9	16	23		2	9
	Nemocenská						

Zdroj: vlastní zpracování

Výpočet zálohy na nemocenské pojištění

- roční vyměřovací základ: $300\,000 * 0,5 = 150\,000$ Kč
- měsíční vyměřovací základ: $150\,000 / 12 = 12\,500$ Kč
- měsíční záloha: $12\,500 * 0,023$ (sazba pro nemocenské pojištění) = **288 Kč**

Výpočet nemocenské dávky

- vyměřovací základ: $12\,500 * 12 = 150\,000$ Kč
- denní vyměřovací základ: $150\,000 / 365 = 410,96$ Kč
- redukce vyměřovacího základ: $410,96 * 90\% = 369,86$ (370) Kč
- denní dávka: $370 * 60\% = 222$ Kč
- celková výše nemocenské: $222 * 47$ (počet dní nároku na nemocenskou) = **10 434 Kč**

Pan Doležal prvních 14 dní nebude pobírat žádnou dávku ani náhradu mzdy. Od 15. dne až do ukončení pracovní neschopnosti (tzn. po dobu další 47 kalendářních dní) získá denní nemocenské ve výši 22 Kč. Celkem mu bude vyplacena dávka ve výši 10 434 Kč, což je o polovinu méně, než bude vyplaceno panu Novákovi za stejnou dobu pracovní neschopnosti a při stejném ročním výdělku. U pana Doležala ještě platí podmínka a to taková, že si musí platit měsíční zálohu na nemocenské pojištění ve výši 288 Kč, aby měl nárok na dávku v této výši.

5.3 Zhodnocení nemocenské dávky u zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných

V této části je zhodnocen rozdíl mezi nemocenskou dávkou pro zaměstnance a pro OSVČ. Přestože OSVČ i zaměstnanec měli stejný roční příjem, OSVČ získá o polovinu méně nemocenské dávky než zaměstnanec. Zaměstnanec navíc pobírá prvních 14 dní náhradu mzdy od zaměstnavatele, kdežto OSVČ nedostává prvních 14 dní žádnou dávku ani žádnou náhradu.

V příkladu, který byl zvolen jako výchozí pro výpočet dávky, si OSVČ platila měsíční zálohu ve výši 288 Kč. Od 1. 1. 2009 není zaměstnanec plátcem nemocenského pojištění, tudíž za něj platí nemocenskou zálohu pouze zaměstnavatel. Zaměstnavatel platí tuto zálohu prostřednictvím určitého procenta zahrnutého v sociálním pojištění. Sazba sociálního pojištění pro zaměstnavatele je 25 % a z toho jsou 2,3 % určena na nemocenské pojištění. Pokud má zaměstnavatel počet zaměstnanců účastných na nemocenském pojištění nižší než 26, může se přihlásit k placení pojistného na nemocenské pojištění s vyšší sazbou a to 3,3 %. Z toho je patrné, že náš zaměstnanec pan Novák si za sebe na nemocenské pojištění neodvádí žádný příspěvek a zaměstnavatel za něj odvádí měsíční částku ve výši 144 Kč (pokud má méně zaměstnanců tak 207 Kč).

Tyto příklady mohou posloužit jako průvodce danou problematikou, jelikož OSSZ zaznamenávají mnoho dotazů ohledně výše výplaty dávky v případě nemoci. Pro pojištěnce je mnohdy obtížné pochopit postup výpočtu. Na základě těchto příkladů si mohou udělat představu, jak se výpočet nemocenských dávek provádí.

6 Návrhy a doporučení

Výstupem této práce je navržení zásadních změn, které by mohly být využity na zlepšení situace nemocenského pojištění OSVČ. Na základě těchto změn, může dojít k přesvědčení OSVČ o výhodnosti nemocenského pojištění.

Prvním návrhem je zvýšení minimální částky pojištění ze 115 Kč na 300 Kč až 500 Kč za měsíc. Důvodem tohoto zvýšení je, že by OSVČ měly nárok na dávku od 4. dne nemoci a ne až od 15. dne, jak je tomu doposud. OSVČ by toto zvýšení minimální částky pojištění akceptovaly, jelikož by byly mnohem lépe zajištěné v případě nemoci a jiných sociálních událostí. Dále by se tato skupina osob přiblížila nemocenskému pojištění zaměstnanců, kterým není na nemocenské pojištění strhávána žádná částka, ale i přesto pobírají náhradu mzdy od 4. dne nemoci od zaměstnavatele.

Druhou zásadní změnu by toto zvýšení měsíčního pojištění přineslo to, že by OSVČ měly nárok na ošetřovné, na které, oproti zaměstnancům, nárok nemají a jsou tím, dle názoru autorky, diskriminovány. Ve výpočtu dávky nemocenského pojištění by ke změně dojít nemělo, jelikož v současné chvíli je nastaven správně a nedochází k jeho zneužívání.

Poslední změna byla spatřena v zániku nemocenského pojištění OSVČ a opětovném přihlášení k tomuto pojištění. Pokud OSVČ pravidelně platí nemocenské pojištění a jednou se s platbou zpozdí, byť pouze o jeden den, dojde k zániku pojištění s pouze 7 denní ochrannou lhůtou, což je velice diskriminující. Po opětovném přihlášení zde stále platí lhůta 3 měsíců, po jejímž uplynutí teprve přichází nárok na dávku nemocenského pojištění. V tomto případě by nejlepší změnou bylo prokázání určité doby placení pojistného. Pokud by se prokázalo, že OSVČ byla účastna nemocenského pojištění déle než jeden rok, měla by možnost se opětovně přihlásit do nemocenského systému během jednoho měsíce po tomto zániku a to bez povinnosti hradit 3 měsíce pojištění bez nároku na dávku.

7 Závěr

V této práci byla přiblížena problematika nemocenského pojištění OSVČ. Dle názoru autorky, se nemocenské pojištění přibližuje komerčnímu pojištění, ve kterém se lidé přímo pojišťují na „určitou částku“ pobírající v případě nemoci. Jak již bylo zmíněno, zaměstnanec pobírá od svého zaměstnavatele náhradu mzdy, ale OSVČ nepobírá nic i přesto, že je stejně nemocný jako zaměstnanec. Tato situace vyskytující se v nemocenském pojištění je pro OSVČ velice diskriminující. Stejně tak diskriminující je i vznik účasti na nemocenském pojištění. OSVČ vzniká účast na nemocenském pojištění dnem podání přihlášky k nemocenskému pojištění, ale nárok na dávku z nemocenského pojištění vzniká až po 3 zaplacených měsících, po podání této přihlášky k nemocenskému pojištění i v případě, že podal přihlášku následující den poté, kdy mu skončila účast na nemocenském pojištění zaměstnance. Zaměstnanec však má nárok na dávku z nemocenského pojištění, pokud fyzicky nastoupí do zaměstnání. Jediná výhoda u OSVČ nastává v případě, je-li v pracovní neschopnosti od 1. dne do posledního dne v měsíci. V tomto případě nemusí platit měsíční zálohy na nemocenské pojištění, na důchodové pojištění a u zdravotní pojišťovny.

Samozřejmě, že z řad OSVČ docházelo v minulých letech ke zneužívání dávek, ale nevýhodností nemocenského pojištění se toto zneužívání snížilo. Spousta osob podniká již delší dobu a skutečně vykonávají činnost, která je ekonomicky zabezpečuje, proto si nemohou dovolit být dlouhodobě v pracovní neschopnosti. OSVČ, které by neustále čerpaly dávky nemocenského pojištění, by mohli jejich odběratelé snadno nahradit jinými dodavateli. Systém nemocenského pojištění využívají především podnikatelé, jejichž zdravotní stav to skutečně vyžaduje, nebo podnikatelé, kteří prakticky žádnou podnikatelskou činnost nevykonávají a nejsou na ní finančně závislí.

Na základě prostudování dané problematiky je zřejmé, že pro OSVČ by bylo výhodné zřízení nemocenského pojištění u správy sociálního zabezpečení, ale také zřízení komerčního pojištění. U správy sociálního zabezpečení by měla být pojištěna zejména pro případ dlouhodobé nemoci. Pokud by byla dlouhodobě nemocná a platila by pojistné alespoň v minimální výši, byla by osvobozena od placení záloh

na důchodové pojištění, nemocenské pojištění a zdravotní pojištění. Komerční pojištěna by si měla zřídit u některé z komerčních pojišťoven na trhu. Zde si OSVČ zvolí takové nemocenské pojištění, u kterého nebude muset dokládat svůj příjem. Je to výhodnější, jelikož bez dokládání příjmu může dostat vyšší dávku. Pojištění u správy sociálního zabezpečení vzniká až po třech měsících, ale u komerčního pojištění vzniká dnem sjednaným ve smlouvě. U obou pojištění ale platí, že nárok na výplatu dávky vzniká až od 15 dne nemoci. Na základě sloučení těchto dvou typů pojištění bude OSVČ dostatečně zabezpečena v případě nemoci.

8 Seznam použitých zdrojů

Literatura

GREGOROVÁ, Z., GALVAS, M. *Sociální zabezpečení*. Brno: 2. aktualizované a doplněné vydání, Masarykova univerzita, 2005. 280 s. ISBN 80-723-9176-3

HEJKAL, T., ŠVÁCHOVÁ, M. *Nemocenské pojištění v roce 2009*. Praha: 1. vydání: PRAGOEDUCA v Praze 2009. 185 s. ISBN 978-80-7310-033-9

Průvodce dávkami nemocenského pojištění v roce 2014. Praha: 1. vydání, Česká správa sociálního zabezpečení, 2014. 27 s. ISBN 978-80-87039-34-2.

Příručka OSVČ pro oblast sociálního zabezpečení v roce 2014. Praha: 1. vydání, Česká správa sociálního zabezpečení, 2014. 39 s. ISBN 978-80-87039-35-9.

Sociální zabezpečení 2010. Praha: 1. vydání, Česká správa sociálního zabezpečení, 2010. 40 s. ISBN 978-80-87039-19-9

TRÖSTER, Petr a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. Praha: 5. přepracované a aktualizované vydání: C. H. Beck, 2010. 422 s. ISBN 978-80-7400-322-6

ŽENÍŠKOVÁ, Marta. *Pojistné na sociální zabezpečení s komentářem a příklady k 1.1.2010*. Olomouc: 3. aktualizované vydání, ANAG, 2011. 145 s. ISBN 978-80-7263-651-8.

ŽENÍŠKOVÁ, M., PŘIB, J. *Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady od 1.1.2010*. Olomouc: 3. aktualizované vydání, ANAG, 2009. 263 s. ISBN 978-80-7263-566-5

Odborné časopisy:

GREGOROVÁ, Šárka. Informace pro OSVČ, které jsou účastné nemocenského pojištění. *Národní pojištění*. 2014, roč. 45, č. 3, s. 15-16

GREGOROVÁ, Šárka. Změny v sociálním zabezpečení OSVČ od 1. ledna 2014. *Národní pojištění*. 2014, roč. 45, č. 1, s. 9 – 11

HULEC, Vít. Invalidní důchody a nemocenské. *Národní pojištění*. 2012, roč. 43, č. 11, s. 14 - 16

HULEC, Vít. Posuzování zdravotního stavu ošetřujícími lékaři v souvislostech. *Národní pojištění*. 2013, roč. 44, č. 3, s. 16 – 19

HULEC, Vít. Zákon o nemocenském pojištění od 1. ledna 2014. *Národní pojištění*. 2013, roč. 44, č. 12, s. 5-7

JANECKÁ, Zdeňka. Změny v sociálním zabezpečení osob samostatně výdělečně činných od 1. ledna 2013. *Národní pojištění*. 2013, roč. 44, č. 1, s. 22 – 23

Právní předpisy

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, v platném znění

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v platném znění

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění

Internetové zdroje

Nemocenská statistika [online]. Dostupný z WWW: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/statistiky/nemocenska-statistika/>. [cit. 2014-10-15].

Nemocenské pojištění [online]. Dostupný z WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/7/>. [cit. 2014-11-17].

9 Přílohy

Příloha 1 Oznámení o zahájení (opětovném zahájení) SVČ

Evidenční štítek	Oznámení o zahájení (opětovném zahájení) samostatné výdělečné činnosti	 ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ		
Místně příslušná OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno	Razítko OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno	Variabilní symbol důchodového pojištění - vyplní OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno		
		Variabilní symbol nemocenského pojištění - vyplní OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno		
A. Základní identifikace				
Příjmení	Jméno	Rodné příjmení	Rodné číslo	
Všechna dřívější příjmení		Titul	Pohlaví	Identifikační číslo
Datum narození	Místo narození	Stát narození	Státní občanství	
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ	Stát
E-mail	Telefon	ID Datové schránky		
B. Adresa pobytu v ČR (je-li trvalý pobyt mimo ČR)				
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ	
C. Kontaktní adresa				
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ	Stát
D. Údaje o samostatné výdělečné činnosti (SVČ)				
Datum zahájení (opět. zahájení) SVČ	SVČ jsem oprávněn/a vykonávat od	Druh činnosti		
E. Údaje o důchodovém pojištění v cizině				
Jiný stát, na jehož území je výdělečná činnost vykonávána		OSVČ je (byla) účastna sociálního pojištění na území jiného státu		
		☐ ano ☐ ne		
Cizozemský nositel sociálního pojištění				
Název			Cizozemské číslo pojištění	
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ	Stát
F. Vedlejší samostatná výdělečná činnost				
Splňují podmínku pro výkon vedlejší SVČ z důvodu				
☐	Zaměstnání od	Název a adresa zaměstnavatele		
☐	Nároku na výplatu invalidního důchodu nebo přiznání starobního důchodu. Uveďte			
	Druh pobíraného důchodu	Plátce důchodu	Starobní důchod přiznán od	Invalidní důchod vyplácen od
☐	Nárok na rodičovský příspěvek nebo na peněžitou pomoc v mateřství (PPM) nebo nemocenské z důvodu			
	těhotenství a porodu z nemocenského pojištění zaměstnanců, není-li nárok na PPM.			
	Od			
☐	Péče o závislou osobu od	Výkon vojenské služby od	Nezaopatřené dítě od	
 1 6 4 5 5 9 7 6 6 9			strana 1 ČSSZ - 89 532 12 I/2015	

Zdroj: dokumenty OSSZ

G. Základní identifikace OSVČ, se kterou je vykonávána spolupráce				
Příjmení	Jméno	Rodné příjmení	Rodné číslo	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Titul	Datum narození	Identifikační číslo		
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
Adresa trvalého pobytu nebo adresa hlášeného pobytu v ČR, není-li trvalý pobyt v ČR				
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ	Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
H. Přihláška k dobrovolné účasti na nemocenském pojištění OSVČ				
K účasti na pojištění se přihlašuji od		<input type="text"/>	Název zdravotní pojišťovny	
			<input type="text"/>	
I. Údaje o nemocenském pojištění				
Název předchozího orgánu, který prováděl NP, pokud jím není ČSSZ		Název orgánu, který v současnosti provádí NP, pokud jím není ČSSZ		
<input type="text"/>		<input type="text"/>		
Předchozí doba účasti na nemocenském pojištění v cizině od		<input type="text"/>	do	<input type="text"/>
Cizozemský nositel nemocenského pojištění				
Název		Cizozemské číslo pojištění		
<input type="text"/>		<input type="text"/>		
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ	Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
J. Úhrada pojistného				
Požadují zaslání poštovních poukázek na úhradu pojistného ¹⁾ ☐ ano ☐ ne				
K. Účast na důchodovém spoření				
Účast na důchodovém spoření (II. pilíř) ☐ ano ☐ ne				
Od		<input type="text"/>	Do	
Prohlašuji, že uvedené údaje jsou pravdivé.				
Počet příloh				
<input type="text"/>				
		 Datum, podpis OSVČ	
<p>¹⁾ Složenky jsou zaslány pouze na jeden rok. O jejich zaslání v dalším roce je nutno požádat OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno vždy znovu.</p>				
strana 2 ČSSZ - 89 532 12 I/2015				

Zdroj: dokumenty OSSZ

Příloha 2 Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2014

Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2014

podle § 15 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

řádný opravný

A. Základní identifikace													
1. Příjmení	2. Jméno	3. Titul	4. Datum narození	Rodné číslo									
5. Ulice	6. Číslo domu	7. Obec	Variabilní symbol										
8. PSČ	9. Stát	10. Telefon	11. ID datové schránky										
B. Údaje o daňovém přiznání													
12. Daňové přiznání zpracovává a podává daňový poradce	ano ☐	ne ☐	15. Protokol o platbě daně z příjmů paušální částkou předložen dne										
13. Jsem povinen/povinna podávat daňové přiznání	ano ☐	ne ☐	16. Rozhodnutí finančního úřadu o prodloužení lhůty pro předložení daňového přiznání	Ze dne	Prodlouženo do dne								
14. Jsem poplatníkem daně z příjmu stanovené paušální částkou	ano ☐	ne ☐	17. Účtování v hospodářském roce	ano ☐	ne ☐								
C. Údaje o výkonu samostatné výdělečné činnosti (SVČ)													
18. V roce 2014 jsem vykonával/a samostatnou výdělečnou činnost	jen hlavní ☐			jen vedlejší ☐			hlavní i vedlejší ☐						
Hlavní SVČ jsem vykonával/a v měsících	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1-12
Vedlejší SVČ jsem vykonával/a v měsících													
D. Vedlejší samostatná výdělečná činnost - podle ustanovení § 9 odst. 6 písm. a) až e) zákona č. 155/1995 Sb.													
Důvod výkonu vedlejší SVČ													
19. Zaměstnání	☐			20. Nárok na výplatu invalidního důchodu nebo přiznání starobního důchodu	☐								
21.1. Nárok na rodičovský příspěvek	☐			21.2. Nárok na PPM nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu z nemocenského pojištění zaměstnanců, není-li nárok na PPM	☐								
21.3. Osobní péče o osobu mladší 10 let, která je závislá na pomoci jiné osoby ve st. I, nebo o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby ve st. II-IV	☐												
22. Výkon vojenské služby v ozbrojených silách ČR	☐			23. Nezaopatřenost dítěte podle § 20 odst. 4 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb.	☐								
E. Údaje o účasti na nemocenském pojištění (NP) a o účasti na důchodovém spoření (DS)													
24. Dobrovolná účast na nemocenském pojištění	ano ☐	ne ☐	Od			Do							
25. Účast na důchodovém spoření (II. pilíř)	ano ☐	ne ☐	Od			Do							
F. Údaje o daňovém základu OSVČ za rok 2014 a další údaje podle § 15 zákona č. 589/1992 Sb.													
26. Daňový základ				Kč									
27. Počet měsíců, v nichž jsem považován/a za OSVČ	hlavní ☐			vedlejší ☐									
28. Počet měsíců, v nichž jsem vykonával/a SVČ aspoň po část měsíce	hlavní ☐			vedlejší ☐									
29. Průměrný měsíční daňový základ				Kč									
30. Rozdělení daňového základu	Hlavní činnost			Vedlejší činnost									
31. Vypočtený vyměřovací základ				Kč	Vedlejší činnost			,00 Kč			Poznámka: řádky 30 a 32 se vyplňují pouze v případě, byla-li vykonávána hlavní i vedlejší činnost (čtete pokyny)		
32. Dílčí vyměřovací základ				Kč	Vedlejší činnost			,00 Kč					
33. Minimální vyměřovací základ				Kč	Vedlejší činnost			,00 Kč					
34. Určený vyměřovací základ				Kč	Vedlejší činnost			,00 Kč					
35. Vyměřovací základ ze zaměstnání				Kč	37. Vyměřovací základ ze SVČ			,00 Kč					
36. Součet řádků 34 a 35				Kč	38. Pojistné na DP			,00 Kč					
				Kč	39. Úhrn zaplacených záloh na DP			Kč					
				Kč	40. Rozdíl mezi Pojistným a Úhrnem záloh (38 - 39)			Kč					

strana 1

ČSSZ 89 324 14
I/2015

Pro výpočet údajů v části F, při vyplňování tohoto formuláře a následném vytisknutí na Vaši tiskárně, můžete jako pomůcku využít elektronický formulář na internetové adrese www.csz.cz.

Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2014 - 2. strana

Rodné číslo OSVČ

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

G. Způsob použití přeplatku				
Přeplatek (část přeplatku) ve výši	<input type="text"/> Kč			
použijte (pokud nemám vůči OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno nebo ČSSZ splatný závazek) na úhradu záloh na pojistné				
na měsíce	☐ 1/15 ☐ 2/15 ☐ 3/15 ☐ 4/15 ☐ 5/15 ☐ 6/15 ☐ 7/15 ☐ 8/15 ☐ 9/15 ☐ 10/15 ☐ 11/15 ☐ 12/15 ☐ 1/15-12/15			
Přeplatek (zbývající část přeplatku)				
a) ☐ Vraťte na účet	IBAN (mezinárodní číslo účtu použijte při platbě do ciziny) <input type="text"/> Předčíslí účtu Číslo účtu / Kód banky Variabilní symbol Specifický symbol <input type="text"/> - <input type="text"/> / <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			
b) ☐ Pošlete poštovní poukázkou na adresu	Příjmení Jméno Titul <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Ulice Číslo domu <input type="text"/> <input type="text"/> Obec PSČ <input type="text"/> <input type="text"/> Stát <input type="text"/>			
H. Výše zálohy na důchodové pojištění (DP) a pojistného na nemocenské pojištění (NP) na rok 2015				
Pro účely placení záloh na pojistné budu v roce 2015 považován/a za OSVČ vykonávající ☐ Hlavní činnost ☐ Vedlejší činnost				
41. Měsíční vyměřovací základ	<input type="text"/> ,00 Kč			
42. Měsíční záloha na DP	<input type="text"/> ,00 Kč			
43. Měsíční pojistné na NP	<input type="text"/> ,00 Kč			
I. Základní identifikace OSVČ, se kterou je vykonávána spolupráce				
Příjmení	Jméno	Titul	Datum narození	Rodné číslo
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Ulice	Číslo domu			
<input type="text"/>	<input type="text"/>			
Obec	PSČ	Stát		
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
J. Přihláška k účasti na důchodovém pojištění OSVČ v roce 2014				
Vzhledem k tomu, že jsem v roce 2014 nedosáhl/a z výkonu vedlejší SVČ zákonem stanoveného příjmu pro povinnou účast na důchodovém pojištění OSVČ, přihlašuji se k této účasti dnem podání tohoto přehledu ☐ ano ☐ ne				
K. Údaje o opravném přehledu				
Datum zjištění nové výše vyměřovacího základu ze SVČ <input type="text"/>				
Důvod předložení opravného přehledu <input type="text"/>				
L. Podpisy a razítka				
Název příslušné OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno <input type="text"/>				
Prohlašuji, že všechny údaje uvedené v tomto přehledu jsou pravdivé a že příslušné okresní správě sociálního zabezpečení ohlásím změny údajů, které by vedly ke zvýšení vyměřovacího základu za rok 2014, a to do 8 dnů ode dne, kdy jsem se o těchto změnách dozvěděl/a.				
Datum vyplnění	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			Datum přijetí
Počet příloh				<input type="text"/>
<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>
Podpis (a razítko) OSVČ		Podpis a razítko OSSZ		
<input type="text"/>		<input type="text"/>		
		strana 2 ČSSZ 89 324 14 1/2015		
6 1 7 0 0 8 7 2 6 7				

Příloha 3 Oznámení OSVČ o ukončení výkonu SVČ

Evidenční štítek	Oznámení OSVČ o ukončení výkonu samostatné výdělečné činnosti	 ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ
Místně příslušná OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno	Razítko OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno	
A. Základní identifikace Příjmení: _____ Jméno: _____ Rodné příjmení: _____ Rodné číslo: _____ Všechna dřívější příjmení: _____ Titul: _____ Variabilní symbol DP: _____ Ulice: _____ Číslo domu: _____ Obec: _____ PSČ: _____ Stát: _____		
B. Výkon samostatné výdělečné činnosti skončil/skončí dnem Datum: _____ Samostatná výdělečná činnost přestala/přestane být vykonávána z důvodu: ☐ Ukončení výkonu samostatné výdělečné činnosti ☐ Pozastavení výkonu samostatné výdělečné činnosti ☐ Úmrtí ☐ Zániku oprávnění vykonávat samostatnou výdělečnou činnost		
Prohlašuji, že uvedené údaje jsou pravdivé.		
 2 6 6 7 4 6 9 1 5 6	Datum, podpis OSVČ	ČSSZ - 89 331 4 I/2015

Zdroj: dokumenty OSSZ

Příloha 4 Odhláška z nemocenského pojištění

Evidenční štítek	Odhláška z nemocenského pojištění	
OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno	Razítko OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno	
Identifikační údaje 1. Titul: _____ 2. Jméno: _____ 3. Příjmení: _____ 4. Rodné číslo: _____ 5. Rodné příjmení: _____ 6. Variabilní symbol nemocenského pojištění: _____ 7. 7. nemocenského pojištění se odhláší dnem: _____ 8. Datum: _____ 9. Podpis: _____		
 4 4 1 0 2 2 2 3 6 4	ČSSZ - 89 331 4 I/2015	

Zdroj: dokumenty OSSZ

Příloha 5 Přihláška k dobrovolné účasti na nemocenském pojištění OSVČ

Evidenční štítek		Přihláška k dobrovolné účasti na nemocenském pojištění OSVČ			
OSSZ/PSSZ	Razítko OSSZ/PSSZ	Variabilní symbol nemocenského pojištění – vyplní OSSZ/PSSZ			
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>			
1. Identifi kace osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ)					
1. Titul	2. Jméno	3. Příjmení	4. Rodné číslo	5. Datum narození	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
6. Rodné příjmení					
<input type="text"/>					
2. Přihláška k účasti na nemocenském pojištění					
7. K účasti na pojištění se přihlašuji od:	<input type="text"/>	8. Datum zahájení (opětovného zahájení) SVC	<input type="text"/>		
9. Název zdravotní pojišťovny					
<input type="text"/>					
3. Údaje o nemocenském pojištění					
10. Název předchozího orgánu, který prováděl nemocenské pojištění, pokud jím není ČSSZ.		11. Název orgánu, který v současnosti provádí nemocenské pojištění, pokud jím není ČSSZ			
<input type="text"/>		<input type="text"/>			
12. Předchozí doba účasti na nemocenském pojištění v cizině od:		<input type="text"/>	do:	<input type="text"/>	
<i>Cizozemský nositel nemocenského pojištění</i>					
13. Název		14. Cizozemské číslo pojištění			
<input type="text"/>		<input type="text"/>			
15. Ulice	16. Čís. pop./orient.	17. Obec	18. PSČ (Post Code)	19. Stát	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Prohlašuji, že uvedené údaje jsou pravdivé a že jsem si vědom/a povinnosti hlásit změny.					
20. Datum		21. Podpis OSVČ			
<input type="text"/>		<input type="text"/>			
 4 8 7 0 4 7 6 4 0 0					
<small>CSSZ – 89 325 2 I/2009</small>					

Zdroj: dokumenty OSSZ

Příloha 6 Žádost o peněžitou pomoc v mateřství

Evidenční štítek	Žádost o peněžitou pomoc v mateřství
A. Potvrzení lékaře	
Příjmení a jméno pojištěnky:	
Rodné číslo ¹⁾ :	
Adresa trvalého pobytu:	
Podle mého lékařského vyšetření nastane u jmenované porod pravděpodobně dne	
Porod nastal dne ²⁾	
Datum	Razítko poskytovatele zdravotních služeb, jmenovka a podpis ošetřujícího lékaře (gynekologa)
B. Žádost o dávku – vyplní pojištěnka	
Na peněžitou pomoc v mateřství jsem v zaměstnání:	
..... zaměstnavatel (název, adresa)	
nastoupila (nastoupím) dne	
Naposledy jsem osobně vykonávala samostatnou výdělečnou činnost (zaměstnání) dne ³⁾	
Prohlašuji, že ohlásím všechny rozhodné skutečnosti, které by měly vliv na výplatu dávky nebo zánik nároku na dávku (např. svěřeni dítěte do péče jiné osoby, lůžkové péče, vystřídání se v péči o dítě, úmrtí dítěte, nástup do zaměstnání apod.), a to do 8 dnů ode dne, kdy jsem se o těchto skutečnostech dozvěděla.	
Jsem si vědoma, že jsem povinna vrátit částky, které bych neprávem přijala.	
Peněžitou pomoc v mateřství žádám vyplatit způsobem:	
☐ poukazáním na můj účet číslo kód banky ⁴⁾	
další údaje (viz upozornění)	
☐ poštovní poukázkou na adresu	
Datum	Podpis pojištěnky
 9 6 3 2 0 5 3 7 9 4	
¹⁾ Není-li přiděleno rodné číslo, uveďte se evidenční číslo pojištěnky nebo datum narození. ²⁾ Vypĺňuje se jen v případě předčasného porodu před počátkem 6. týdne před pravděpodobným dnem porodu, pokud pojištěnka nepožádala o peněžitou pomoc v mateřství dříve. ³⁾ Vypĺní jen osoba dobrovolně nemocensky pojištěná. ⁴⁾ Hodící se označte x a doplňte.	
ČSSZ – 89 630 4 IV/2014	

Zdroj: dokumenty OSSZ

Příloha 7 Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti

Číslo účtu: **C 2905751**

ROZHODNUTÍ O DOČASNÉ PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI

I. díl – Měření OSZ¹ a vzniku dočasné pracovní neschopnosti

Toto měření a měření OSZ¹ nejsou základem rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, ale jsou rozhodujícími faktory pro vznik dočasné pracovní neschopnosti.

Příjemci a jedni Rok: Měsíc:

Příjemce nemá právo v době dočasné pracovní neschopnosti uchovávat práci.

Název a adresa zaměstnavatele Jméno vykonávajícího lékaře

Neschopen příčina Přiznaná doba

Úraz²

Příčina úrazu / Podstata:

Pracovní úraz³

Úraz z jiných příčin (například)

Příčina úrazu nebo vzniku onemocnění nebo psychického úrazu⁴

Tuto políčku označte křížkem, pokud je příčina úrazu nebo vzniku onemocnění nebo psychického úrazu.

Příjemce nemá právo v době dočasné pracovní neschopnosti uchovávat práci.

Pracovní vyškolení Míra: %

1. Pokud je příjemce OSZ¹ v době dočasné pracovní neschopnosti, musí být v době dočasné pracovní neschopnosti vyškolen.

4 6 7 0 4 1 6 7 3 1 OSZ 48/14 8/20

Číslo účtu: **C 2905751**

ROZHODNUTÍ O DOČASNÉ PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI

II. díl – Právní příčina neschopnosti a měření OSZ¹ a vzniku dočasné pracovní neschopnosti

Toto měření a měření OSZ¹ nejsou základem rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, ale jsou rozhodujícími faktory pro vznik dočasné pracovní neschopnosti.

Příjemci a jedni Rok: Měsíc:

Příjemce nemá právo v době dočasné pracovní neschopnosti uchovávat práci.

Název a adresa zaměstnavatele Jméno vykonávajícího lékaře

Neschopen příčina Přiznaná doba

Úraz²

Příčina úrazu / Podstata:

Pracovní úraz³

Úraz z jiných příčin (například)

Příčina úrazu nebo vzniku onemocnění nebo psychického úrazu⁴

Tuto políčku označte křížkem, pokud je příčina úrazu nebo vzniku onemocnění nebo psychického úrazu.

Příjemce nemá právo v době dočasné pracovní neschopnosti uchovávat práci.

Pracovní vyškolení Míra: %

1. Pokud je příjemce OSZ¹ v době dočasné pracovní neschopnosti, musí být v době dočasné pracovní neschopnosti vyškolen.

Číslo účtu: **C 2905751**

1. Pokud je příjemce OSZ¹ v době dočasné pracovní neschopnosti, musí být v době dočasné pracovní neschopnosti vyškolen.

2 0 5 5 7 0 8 8 7 OSZ 48/14 8/20

Číslo účtu: **C 2905751**

ROZHODNUTÍ O DOČASNÉ PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI

III. díl – Měření zaměstnavatele o vzniku dočasné pracovní neschopnosti

Toto měření zaměstnavatele a měření OSZ¹ nejsou základem rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, ale jsou rozhodujícími faktory pro vznik dočasné pracovní neschopnosti.

Příjemci a jedni Rok: Měsíc:

Příjemce nemá právo v době dočasné pracovní neschopnosti uchovávat práci.

Název a adresa zaměstnavatele Jméno vykonávajícího lékaře

Neschopen příčina Přiznaná doba

Úraz²

Příčina úrazu / Podstata:

Pracovní úraz³

Úraz z jiných příčin (například)

Příčina úrazu nebo vzniku onemocnění nebo psychického úrazu⁴

Tuto políčku označte křížkem, pokud je příčina úrazu nebo vzniku onemocnění nebo psychického úrazu.

Příjemce nemá právo v době dočasné pracovní neschopnosti uchovávat práci.

Pracovní vyškolení Míra: %

1. Pokud je příjemce OSZ¹ v době dočasné pracovní neschopnosti, musí být v době dočasné pracovní neschopnosti vyškolen.

4 6 7 0 4 1 6 7 3 1 OSZ 48/14 8/20

Číslo účtu: **C 2905751**

ROZHODNUTÍ O DOČASNÉ PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI

IV. díl – Měření a nemocnost

Toto měření a měření OSZ¹ nejsou základem rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, ale jsou rozhodujícími faktory pro vznik dočasné pracovní neschopnosti.

Příjemci a jedni Rok: Měsíc:

Příjemce nemá právo v době dočasné pracovní neschopnosti uchovávat práci.

Název a adresa zaměstnavatele Jméno vykonávajícího lékaře

Neschopen příčina Přiznaná doba

Úraz²

Příčina úrazu / Podstata:

Pracovní úraz³

Úraz z jiných příčin (například)

Příčina úrazu nebo vzniku onemocnění nebo psychického úrazu⁴

Tuto políčku označte křížkem, pokud je příčina úrazu nebo vzniku onemocnění nebo psychického úrazu.

Příjemce nemá právo v době dočasné pracovní neschopnosti uchovávat práci.

Pracovní vyškolení Míra: %

1. Pokud je příjemce OSZ¹ v době dočasné pracovní neschopnosti, musí být v době dočasné pracovní neschopnosti vyškolen.

PRŮBĚH

Příjemce nemá právo v době dočasné pracovní neschopnosti uchovávat práci.

4 6 7 0 4 1 6 7 3 1 OSZ 48/14 8/20

Identifikační číslo: 2905751

ROZHODNUTÍ O DOČASNÉ PRACOVNÍ NECHOPNOSTI

V. díl – Rozhodnutí o dočasné pracovní nechopnosti – žádost zaměstnavatele

Pracovník v období dočasné pracovní nechopnosti poskytl lékařskou ošetřovatelskou péči nebo zdravotní péči bez lékařské péči dle přílohy 8 rozhodnutí o dočasné pracovní nechopnosti. Právní předpis, který stanoví podmínky pro poskytnutí zdravotní péči, je uveden v příloze 8 rozhodnutí o dočasné pracovní nechopnosti. Právní předpis, který stanoví podmínky pro poskytnutí zdravotní péči, je uveden v příloze 8 rozhodnutí o dočasné pracovní nechopnosti.

Příloha 8 – Rozhodnutí o dočasné pracovní nechopnosti – žádost zaměstnavatele

1. Identifikace

Název zaměstnavatele: _____

Pracovník: _____

2. Průběh onemocnění

Onemocnění: _____

3. Základní údaje

Pracovník je: muž žena

Pracovník je: zaměstnanec podnikatel

4. Průběh onemocnění

Pracovník je: nemocný v období dočasné pracovní nechopnosti

5. Závěr

Pracovník je: nemocný v období dočasné pracovní nechopnosti

6. Podpis

Podpis zaměstnavatele: _____

Podpis lékaře: _____

7. Poznámky

Zdroj: dokumenty OSSZ

Příloha 8 Rozhodnutí o potřebě ošetřování (péče)

Identifikační číslo: 8930081 A

ROZHODNUTÍ O POTŘEBĚ OŠETŘOVÁNÍ (PÉČE)

I. díl – Rozhodnutí o vzniku potřeby ošetřování (péče) – žádost o ošetřování

Žádost o ošetřování (péči) předloží zaměstnavatel nebo zaměstnanec, který ošetřování poskytl nebo poskytne. Žádost o ošetřování (péči) předloží zaměstnavatel nebo zaměstnanec, který ošetřování poskytl nebo poskytne.

ČÁST A – Rozhodnutí

Název zaměstnavatele: _____

Pracovník: _____

1. Základní údaje

Pracovník je: muž žena

Pracovník je: zaměstnanec podnikatel

2. Průběh onemocnění

Pracovník je: nemocný v období dočasné pracovní nechopnosti

3. Závěr

Pracovník je: nemocný v období dočasné pracovní nechopnosti

4. Podpis

Podpis zaměstnavatele: _____

Podpis lékaře: _____

5. Poznámky

ČÁST E – Žádost o ošetřování (vyplňuje lékař ošetřující dítě)

1. Identifikace

Název zaměstnavatele: _____

Pracovník: _____

2. Průběh onemocnění

Pracovník je: nemocný v období dočasné pracovní nechopnosti

3. Závěr

Pracovník je: nemocný v období dočasné pracovní nechopnosti

4. Podpis

Podpis lékaře: _____

5. Poznámky
